

PRZEWODNIK UŻYTKOWNIKA

Dyrektywa 2005/36/WE

**Wszystko, co należy wiedzieć o uznawaniu kwalifikacji
zawodowych**

66 PYTAŃ

66 ODPOWIEDZI

**Niniejszy dokument jest przeznaczony do celów informacyjnych. Komisja ani jej służby
nie ponoszą odpowiedzialności za jego treść.**

SPIS TREŚCI

	<u>Nr strony</u>
WPROWADZENIE	6
PRAWO OBYWATELI W EUROPIE	6
GDZIE UZYSKAĆ DODATKOWE INFORMACJE?	7
I. CZY ZAINTERESOWANA OSOBA MOŻE KORZYSTAĆ Z DYREKTYWY 2005/36/WE?	8
1) Czy zainteresowana osoba chce pracować czy studiować w innym państwie członkowskim?	8
2) Jaki zawód zainteresowana osoba chce wykonywać?	8
3) Jakie jest obywatelstwo zainteresowanej osoby?	9
4) Czy zainteresowana osoba może skorzystać z dyrektywy, jeżeli jest obywatelem państwa trzeciego?	9
5) W jakim państwie zainteresowana osoba chce uzyskać uznanie jej kwalifikacji zawodowych?	10
6) W jakim państwie zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje zawodowe? ...	11
7) Jak zainteresowana osoba może ustalić, czy uzyskała kwalifikacje w państwie członkowskim czy w państwie trzecim?	11
8) Czy dyrektywę stosuje się, jeżeli zainteresowana osoba odbyła kształcenie na odległość lub we franczyzowej instytucji edukacyjnej?	12
9) Czy zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać w innym państwie członkowskim, jest regulowany w tym państwie członkowskim (przyjmującym państwie członkowskim)?	13
10) Co się dzieje, jeżeli zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać, nie jest regulowany w przyjmującym państwie członkowskim?	13
11) Czy zawód regulowany, który zainteresowana osoba chce wykonywać, jest tym samym zawodem, do którego posiada kwalifikacje?	14
12) Czy zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać, lub kształcenie w tym zawodzie są regulowane w jej państwie członkowskim pochodzenia? ...	14
II. JAKIE PRZEPISY DYREKTYWY 2005/36/WE STOSUJE SIĘ W SYTUACJI ZAINTERESOWANEJ OSOBY?	15
13) Czy zainteresowana osoba chce wykonywać działalność zawodową w innym państwie członkowskim czasowo czy prowadzić ją na stałe?	15
A. CZASOWE ŚWIADCZENIE USŁUG	16
A.1 Przepisy wspólne	16

14)	Jakie warunki zainteresowana osoba musi spełnić, aby skorzystać z przepisów dotyczących swobodnego świadczenia usług?	16
15)	Co oznacza „prowadzenie zgodnie z prawem stałej działalności zawodowej”?	17
16)	Czy zainteresowana osoba musi złożyć oświadczenie?	17
17)	Skąd zainteresowana osoba ma wiedzieć, czy i jakiemu organowi musi złożyć oświadczenie?	18
18)	Jakie informacje należy zawrzeć w oświadczeniu?	18
19)	Jakich informacji nie można wymagać od zainteresowanej osoby?	19
20)	Jakich dokumentów uzupełniających do oświadczenia można wymagać od zainteresowanej osoby?	19
21)	Czy właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może wymagać dostarczenia oryginalnych dokumentów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem?	20
22)	Czy wszystkie dokumenty muszą być przetłumaczone a tłumaczenia uwierzytelnione?	20
A.2 System ogólny		21
23)	W jakim terminie po złożeniu oświadczenia możliwe jest wykonywanie działalności?	20
A.3 Odstępstwa mające zastosowanie, gdy zawód zainteresowanej osoby wiąże się z ryzykiem w zakresie zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego.....		21
24)	Czy odpowiedź na pytanie 23 ma zastosowanie we wszystkich przypadkach? .	22
25)	Jakie zawody wiążą się z ryzykiem w zakresie zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego?.....	22
26)	Czy dotyczy to również zawodów sektorowych?	22
27)	Czy kontrola ma charakter systematyczny?	22
28)	Czy w przypadku kontroli kwalifikacji zainteresowana osoba musi przedstawić dodatkowe informacje i/lub dokumenty?	23
29)	Jaką decyzję może podjąć właściwy organ?	23
30)	Jaki środek wyrównawczy właściwy organ może nałożyć na zainteresowaną osobę i w jakim przypadku?	24
31)	W jakim terminie właściwy organ musi podjąć decyzję?	24
32)	Co się dzieje, jeżeli właściwy organ nie odpowiada w wymaganych terminach?	25
A.4 Przepisy dotyczące prowadzenia działalności.....		25
33)	Jakich przepisów zainteresowana osoba musi przestrzegać w trakcie prowadzenia działalności?.....	25
34)	Z jakich przepisów zainteresowana osoba jest zwolniona?	25

B.	PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI	26
B.1	Punkty wspólne dla wszystkich zawodów	26
35)	Gdzie zainteresowana osoba ma się zwrócić w celu złożenia wniosku o uznanie kwalifikacji?.....	26
36)	Przedstawienia jakich dokumentów może wymagać właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba pragnie pracować?	26
36. a.	<i>Dokumenty dotyczące wszystkich zawodów</i>	26
36. b.	<i>Dokumenty dotyczące zawodów sektorowych</i>	27
36. c.	<i>Dokumenty dotyczące zawodów należących do rzemiosła, przemysłu i handlu</i>	28
36. d.	<i>Dokumenty dotyczące zawodów systemu ogólnego</i>	28
37)	Czy zainteresowana osoba może dostarczyć dodatkowe dokumenty z własnej inicjatywy i czy jest to pożądane?.....	29
38)	Czy właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może wymagać dostarczenia oryginalnych dokumentów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem?	29
39)	Czy wszystkie dokumenty muszą być przetłumaczone?.....	29
40)	W jakim terminie wniosek zainteresowanej osoby musi zostać rozpatrzony? ...	30
41)	Jakie są prawa zainteresowanej osoby, jeżeli uzyskuje ona uznanie kwalifikacji?	30
B. 2	Zawody sektorowe	31
42)	Jak przebiega rozpatrywanie wniosku zainteresowanej osoby?	31
43)	Jakie warunki zainteresowana osoba musi spełnić, aby skorzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji?.....	31
-	Lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną, lekarz dentysta, lekarz weterynarii i farmaceuta	31
-	Położna	32
-	Architekt.....	33
44)	Czy zainteresowana osoba korzysta z automatycznego uznawania kwalifikacji, jeżeli uzyskała kwalifikacje zawodowe przed przystąpieniem jej państwa do Unii Europejskiej?.....	33
-	Lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną, lekarz dentysta, lekarz weterynarii, położna i farmaceuta	33
-	Architekt.....	34
45)	Jaką procedurę uznawania stosuje się, jeżeli kwalifikacji zainteresowanej osoby nie można uznać automatycznie?	34
B.3	Zawody należące do rzemiosła, przemysłu i handlu	35
46)	Jak przebiega rozpatrywanie wniosku zainteresowanej osoby?	35

47)	Jakie warunki zainteresowana osoba musi spełnić, aby skorzystać z automatycznego uznawania?	35
48)	Jaką procedurę stosuje się, jeżeli kwalifikacji zainteresowanej osoby nie można uznać automatycznie?	36
B.4 Zawody objęte systemem ogólnym		36
49)	Jak przebiega rozpatrywanie wniosku zainteresowanej osoby?	36
50)	Jaką decyzję może podjąć właściwy organ?	38
51)	Jakie środki wyrównawcze właściwy organ może nałożyć na zainteresowaną osobę?	38
52)	Jeżeli wymagany jest staż lub test, czy właściwy organ sam może wybrać między stażem a testem?	38
53)	Jak można się przygotować do testu umiejętności lub do stażu adaptacyjnego?	39
54)	Czy zainteresowana osoba musi sama znaleźć staż adaptacyjny?	39
55)	Jak przebiega staż adaptacyjny?	39
56)	Czy zainteresowana osoba może otrzymywać wynagrodzenie w ramach stażu adaptacyjnego?	40
57)	Jaki jest zakres testu umiejętności?	40
58)	Ile testów umiejętności należy zorganizować w ciągu roku?	40
59)	Czy zainteresowana osoba może przystąpić do testu umiejętności kilka razy? ..	40
60)	W jakim terminie po teście umiejętności lub stażu adaptacyjnym właściwy organ musi podjąć decyzję?	41
III. KOSZTY		41
61)	Czy od zainteresowanej osoby można wymagać udziału w kosztach rozpatrywania wniosku?	41
62)	Czy od zainteresowanej osoby można wymagać opłaty za test umiejętności lub staż adaptacyjny?	41
IV. ODWOŁANIA		41
63)	Jakie są prawa zainteresowanej osoby w zakresie odwołań?	41
V. WYMOGI DOTYCZĄCE ZNAJOMOŚCI JĘZYKA		42
64)	Czy od zainteresowanej osoby można wymagać znajomości języka przyjmującego państwa członkowskiego?	42
65)	Czy można systematycznie nakładać na zainteresowaną osobę obowiązek zdania egzaminu z języka?	42
VI. DO KOGO ZWRACAĆ SIĘ W RAZIE PROBLEMÓW		43
66)	Kto może udzielić zainteresowanej osobie pomocy na szczeblu krajowym?	43

WPROWADZENIE

PRAWO OBYWATELI W EUROPIE

Prawo obywateli do prowadzenia działalności gospodarczej w innym państwie członkowskim jest prawem podstawowym zawartym w Traktacie. W granicach przepisów dotyczących rynku wewnętrznego każde państwo członkowskie zachowuje jednak swobodę uzależnienia dostępu do danego zawodu pod względem prawnym od posiadania szczególnych kwalifikacji zawodowych, które tradycyjnie stanowią kwalifikacje zawodowe uzyskiwane na terytorium kraju. Stanowi to przeszkodę w swobodnym przepływie specjalistów w Unii Europejskiej, ponieważ osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania tego samego zawodu w innym państwie członkowskim posiadają inne kwalifikacje zawodowe, mianowicie kwalifikacje zdobyte w ich państwie członkowskim.

W związku z tym instytucje europejskie ustanowiły przepisy ułatwiające wzajemne uznawanie kwalifikacji zawodowych między państwami członkowskimi. Taki właśnie cel realizuje dyrektywa 2005/36/WE z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych. O ile ułatwia ona uznawanie kwalifikacji, to jednak w praktyce nie istnieje jedno rozwiązanie w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych w Unii Europejskiej. Dyrektywa 2005/36/WE jest dostępna pod następującym adresem internetowym:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:PL:PDF>

Dyrektywę uzupełnia kodeks postępowania zatwierdzony przez grupę koordynatorów ds. dyrektywy 2005/36/WE (grupę składającą się z przedstawicieli państw członkowskich). Kodeks ten wyjaśnia, które krajowe praktyki administracyjne w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych są dobre, a które złe. Kodeks dostępny jest pod następującym adresem internetowym:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/future_en.htm#docs

JAK KORZYSTAĆ Z NINIEJSZEGO PRZEWODNIKA?

Celem niniejszego przewodnika jest wyjaśnienie zainteresowanej osobie w prosty sposób – w formie pytań i odpowiedzi – jakie są jej prawa, gdy chce uzyskać uznanie swoich kwalifikacji zawodowych w innym państwie członkowskim. Odpowiedzi na 66 pytań przedstawione są zgodnie z niżej opisanym schematem.

Przede wszystkim zainteresowana osoba musi sprawdzić, czy może skorzystać z przepisów dyrektywy 2005/36/WE w sytuacji, która jej dotyczy. W tym celu zachęca się zainteresowaną osobę do zapoznania się z pytaniami/odpowiedziami znajdującymi się w **pkt I** niniejszego przewodnika.

Jeżeli zainteresowana osoba może skorzystać z przepisów dyrektywy, musi zadać sobie pytanie, czy przenosząc się do innego państwa członkowskiego chce wykonywać swój zawód w innym państwie członkowskim na stałe czy czasowo (**zob. pytanie 13**). Przepisy dyrektywy nie są bowiem takie same w jednym i w drugim przypadku. Jeżeli przenosząc się

do innego państwa członkowskiego, zainteresowana osoba chce wykonywać swój zawód czasowo, powinna zapoznać się z **pkt II.A** niniejszego przewodnika. Jeżeli przenosząc się do innego państwa członkowskiego, zainteresowana osoba chce wykonywać swój zawód na stałe, powinna zapoznać się z **pkt II.B** niniejszego przewodnika.

Należy podkreślić, że przepisy dyrektywy różnią się w zależności od zawodu, który zainteresowana osoba wykonuje. Występują trzy główne kategorie zawodów podlegających różnym przepisom, mianowicie:

- zawody, w odniesieniu do których minimalne wymogi w zakresie wykształcenia zharmonizowano na poziomie europejskim: lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną (przy czym termin ten obejmuje również pielęgniarzy), lekarz dentyista, lekarz weterynarii, położna, farmaceuta i architekt. W niniejszym przewodniku zawody te określa się jako „zawody sektorowe”;
- zawody należące do rzemiosła, przemysłu i handlu wymienione w załączniku IV do dyrektywy 2005/36/WE;
- wszystkie inne zawody; w niniejszym przewodniku zawody te nazywane są „zawodami systemu ogólnego”.

Istotne jest więc należyte sprawdzenie, którym przepisom podlega zawód, w zakresie którego zainteresowana osoba posiada kwalifikacje i który chce wykonywać w innym państwie członkowskim. Wyjaśnieniom różnych mających zastosowanie przepisów poświęcono cały **pkt II** niniejszego przewodnika.

Wreszcie informacje dotyczące kwestii praktycznych, takich jak: koszty, możliwości odwołań, znajomość języków oraz organy, z którymi należy się kontaktować w razie problemów, znajdują się odpowiednio w pkt **III**, **IV**, **V** i **VI** niniejszego przewodnika.

GDZIE UZYSKAĆ DODATKOWE INFORMACJE?

- 1) Dodatkowe informacje (dostępne w języku francuskim, angielskim i niemieckim) dotyczące dyrektywy 2005/36/WE można uzyskać na stronie internetowej Komisji Europejskiej pod następującym adresem internetowym: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm.
- 2) Państwa członkowskie mają obowiązek przestrzegać dyrektywy 2005/36/WE. Muszą ją transponować do prawodawstwa krajowego. Niniejszy przewodnik nie zawiera jednak informacji dotyczących przepisów krajowych mających na celu transpozycję dyrektywy 2005/36/WE. Wszystkie niezbędne informacje dotyczące procedury uznawania kwalifikacji, a w szczególności przepisów obowiązujących na szczeblu krajowym (wymagane dokumenty, zawód regulowany lub nie, poziom uregulowania itd.) można uzyskać w krajowych ośrodkach informacji. Zasadniczo ośrodki informacji mają za zadanie dostarczenie zainteresowanej osobie wszelkich niezbędnych informacji dotyczących uznawania jej kwalifikacji. Wykaz ośrodków informacji jest dostępny pod następującym adresem internetowym: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/index.htm.

- 3) W celu dopełnienia wszystkich niezbędnych formalności w przyjmującym państwie członkowskim można się udać do pojedynczych punktów kontaktowych ustanowionych dyrektywą 2006/123/WE dotyczącą usług na rynku wewnętrznym¹.

I. CZY ZAINTERESOWANA OSOBA MOŻE KORZYSTAĆ Z DYREKTYWY 2005/36/WE?

Poniższe pytania mają na celu pomóc zainteresowanej osobie w ustaleniu, czy może skorzystać z przepisów dyrektywy 2005/36/WE czy też nie. Przepisy te stosuje się bowiem, jedynie jeżeli spełnione są pewne warunki.

1) Czy zainteresowana osoba chce pracować czy studiować w innym państwie członkowskim?

Dyrektywa 2005/36/WE skierowana jest jedynie do osób, które posiadają pełne kwalifikacje do wykonywania zawodu w jednym państwie członkowskim i chcą wykonywać ten sam zawód w innym państwie członkowskim.

Nie ma ona zastosowania do osób, które chcą studiować w innym państwie członkowskim ani do osób, które rozpoczynają kształcenie w jednym państwie członkowskim i chcą je kontynuować w innym państwie członkowskim. Ta druga grupa może zwrócić się do ośrodków uznawalności wykształcenia i wymiany międzynarodowej (NARIC), do których należy dostarczanie informacji dotyczących akademickiego uznawania dyplomów.

<http://www.enic-naric.net/>

2) Jaki zawód zainteresowana osoba chce wykonywać?

Dyrektywy 2005/36/WE nie stosuje się do zawodów objętych dyrektywami szczegółowymi, takich jak biegły rewident objęty zakresem stosowania dyrektywy 2006/43/WE, pośrednik ubezpieczeniowy objęty dyrektywą 2002/92/WE, prawnik, który chce wykonywać swoją pracę w innym państwie członkowskim na podstawie tytułu zawodowego uzyskanego w państwie pochodzenia, objęty dyrektywami 77/249/EWG i 98/5/WE.

Również w sektorze transportu istnieje wiele dyrektyw szczegółowych.

Przykład: zainteresowana osoba jest słoweńskim kontrolerem ruchu lotniczego i chce wykonywać swój zawód we Włoszech: uznanie jej kwalifikacji zawodowych podlega przepisom dyrektywy 2006/23/WE; zainteresowana osoba jest czeskim pilotem i chce wykonywać swój zawód w Polsce: podlega ona przepisom dyrektywy 91/670/EWG;

¹ Każde państwo członkowskie może zdecydować, czy będzie korzystał z tego środka w odniesieniu do pracowników służby zdrowia i osób wykonujących zawody medyczne (z wyłączeniem weterynarzy) o ile nie obejmuje ich dyrektywa 2006/123/WE.

podobnie wiele zawodów w sektorze żeglugi morskiej podlega dyrektywom 2005/45/WE i 2008/106/WE.

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się więc do wszystkich zawodów nieobjętych dyrektywami szczegółowymi. Otwarty wykaz zawodów objętych dyrektywą 2005/36/WE można znaleźć w bazie danych dostępnej pod następującym adresem internetowym:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en

W celu uzyskania dodatkowych informacji dotyczących zawodów objętych dyrektywą 2005/36/WE zainteresowana osoba może również skontaktować się z ośrodkiem informacji przyjmującego państwa członkowskiego:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf

3) Jakie jest obywatelstwo zainteresowanej osoby?

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się do obywateli 30 krajów: 27 państw członkowskich Unii Europejskiej oraz następujących trzech krajów: Islandii, Norwegii i Liechtensteinu.

Stosuje się ją do osób, które w chwili składania wniosku o uznanie kwalifikacji posiadają obywatelstwo jednego z tych trzydziestu krajów, nawet jeżeli wcześniej posiadały inne obywatelstwo. Dyrektywę stosuje się również do osób, które mają podwójne obywatelstwo. *Można ją na przykład stosować do obywatela Argentyny, który posiada również obywatelstwo włoskie.*

Należy podkreślić, że w odniesieniu do Szwajcarii obowiązują szczególne przepisy w zakresie uznawania kwalifikacji zawodowych.

4) Czy zainteresowana osoba może skorzystać z dyrektywy, jeżeli jest obywatelem państwa trzeciego?

Dyrektywę stosuje się również do obywateli państw trzecich będących członkami rodziny obywatela Unii Europejskiej korzystającego z prawa do swobodnego przepływu w Unii Europejskiej³.

Przykład: amerykański lekarz posiadający dyplom brytyjski jest mężem obywatelki brytyjskiej. Małżonkowie mieszkają w Zjednoczonym Królestwie i postanawiają przeprowadzić się do Niemiec. W tym przypadku brytyjski dyplom lekarza medycyny posiadany przez lekarza amerykańskiego musi zostać uznany w Niemczech zgodnie z przepisami dyrektywy 2005/36/WE.

² Chodzi o kraje inne niż 30 krajów wymienionych powyżej z wyjątkiem Szwajcarii, w przypadku której obowiązują przepisy szczególne.

³ Dyrektywa 2004/38/WE w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich (Dz. U. L 158 z 30.4.2004).

Dyrektywę stosuje się również do obywateli państw trzecich posiadających status rezydenta długoterminowego⁴. Prawa rezydentów długoterminowych są jednak bardziej ograniczone niż prawa członków rodziny obywatela UE. Dyrektywy nie stosuje się również w Zjednoczonym Królestwie, Irlandii i Danii. Ponadto dotyczy ona jedynie stałego prowadzenia działalności. Nie stosuje się jej w przypadku czasowego świadczenia usług (zob. pytanie 13).

Dyrektywę stosuje się również do obywateli państw trzecich posiadających status uchodźcy w państwie członkowskim⁵. Uchodźca musi być traktowany w państwie członkowskim, które przyznało mu ten status, jak obywatel tego państwa. Jeżeli uchodźca posiada kwalifikacje zawodowe uzyskane w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwo członkowskie, które przyznało mu status uchodźcy, musi uznać te kwalifikacje zawodowe zgodnie z dyrektywą 2005/36/WE.

Przykład: holenderski dyplom farmaceuty obywatela irackiego, który ma status uchodźcy w Belgii, musi zostać uznany w Belgii zgodnie z przepisami dyrektywy 2005/36/WE. Natomiast jeżeli postanowi on zamieszkać w Danii, nie będzie mógł skorzystać z przepisów dyrektywy 2005/36/WE.

Od dnia 19 czerwca 2011 r.⁶ dyrektywę będzie się stosować również do obywateli państw trzecich posiadających dyplom ukończenia szkoły wyższej oraz ofertę pracy (posiadających „niebieską kartę”) ale pracujących wyłącznie w charakterze pracowników. Nie będzie ona jednak stosowana w Zjednoczonym Królestwie, Irlandii ani Danii.

5) W jakim państwie zainteresowana osoba chce uzyskać uznanie jej kwalifikacji zawodowych?

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się w 30 państwach wymienionych w pytaniu 3⁷.

Stosuje się ją do osób, które chcą prowadzić działalność gospodarczą w innym państwie członkowskim. Oznacza to, że państwo członkowskie lub kraj, w którym zainteresowana osoba chce wykonywać swój zawód muszą być inne niż państwo, w

⁴ Dyrektywa 2003/109/WE dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi (Dz. U. L 16 z 23.1.2004)

⁵ Dyrektywa 2004/83/WE w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz. U. L 304 z 30.9.2004)

⁶ Dyrektywa Rady 2009/50/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji (Dz. U. L 155 z 18.6.2009)

⁷ W odniesieniu do Szwajcarii obowiązują przepisy szczególne.

którym zdobyła kwalifikacje. Istnienie elementu transgranicznego jest niezbędne. W związku z tym dyrektywy nie stosuje się w sytuacjach o charakterze całkowicie wewnątrz krajowym.

*Przykład: dyrektywę można stosować wobec inżyniera posiadającego obywatelstwo włoskie, który uzyskał pełne kwalifikacje we Włoszech i chce wykonywać zawód inżyniera w Hiszpanii; wobec fizjoterapeuty posiadającego obywatelstwo francuskie, który uzyskał pełne kwalifikacje w Belgii i chce pracować jako fizjoterapeuta we Francji;
Natomiast nie stosuje się jej do lekarza posiadającego obywatelstwo węgierskie, który zdobył swoje kwalifikacje na Węgrzech i chce wykonywać swój zawód na Węgrzech.*

6) W jakim państwie zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje zawodowe?

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się, jeżeli zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje zawodowe w jednym z trzydziestu państw wymienionych w pytaniu 3.

Jeżeli zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje zawodowe w państwie trzecim⁸, dyrektywy 2005/36/WE nie stosuje się do państwa członkowskiego, do którego wpłynął pierwszy wniosek o uznanie kwalifikacji zawodowych w Unii Europejskiej („pierwszy wniosek o uznanie kwalifikacji”).

Przykład: jako obywatel francuski, zainteresowana osoba uzyskała wykształcenie zawodowe w zawodzie logopedy w Kanadzie. „Pierwsze” uznanie tego wykształcenia w państwie członkowskim Wspólnoty (np. we Francji) nie podlega dyrektywie 2005/36/WE, lecz prawodawstwu krajowemu tego państwa.

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się dopiero począwszy od drugiego wniosku o uznanie kwalifikacji, jeżeli spełnione są warunki jego uzyskania

Przykład: po uzyskaniu uznania kanadyjskiego dyplomu logopedy we Francji zainteresowana osoba chce wykonywać swój zawód w Belgii.

7) Jak zainteresowana osoba może ustalić, czy uzyskała kwalifikacje w państwie członkowskim czy w państwie trzecim⁹?

Zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje w państwie członkowskim, jeżeli dokument potwierdzający jej kwalifikacje został wydany przez właściwy organ państwa członkowskiego i przeszła całość kształcenia zawodowego w państwie

⁸ Chodzi tu o państwa inne niż 30 wyżej wymienionych z wyłączeniem Szwajcarii, w odniesieniu do której obowiązują szczególne przepisy.

⁹ Chodzi tu o państwa inne niż 30 wyżej wymienionych z wyłączeniem Szwajcarii, w odniesieniu do której obowiązują szczególne przepisy.

członkowskim lub jeżeli zdobyła wykształcenie zawodowe głównie w państwie członkowskim.

Przykład: jeżeli zainteresowana osoba przeszła pięcioletnie kształcenie w zawodzie inżyniera, z czego dwa lata w Stanach Zjednoczonych, a pozostałe trzy w Danii i dokument potwierdzający jej kwalifikacje został wydany przez organ duński, posiada ona kwalifikacje uzyskane w Danii, czyli kwalifikacje uzyskane w państwie członkowskim. Natomiast jeżeli zainteresowana osoba przeszła trzy lata kształcenia w Stanach Zjednoczonych a dwa lata w Danii, posiada dyplom amerykański, a więc dyplom państwa trzeciego. Wreszcie jeżeli zainteresowana osoba przeszła trzy lata kształcenia zawodowego w Danii, a dwa pozostałe lata w Stanach Zjednoczonych, ale jej dyplom wydał organ amerykański, to również posiada dyplom amerykański. (zob. również pytanie 6)

Powyższe rozumowanie nie ma jednak zastosowania w przypadku zawodów, w odniesieniu do których minimalne wymogi w zakresie wykształcenia zharmonizowano na poziomie europejskim (lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną, lekarz dentyista, lekarz weterynarii, położna, farmaceuta). W przypadku tych zawodów, jeżeli państwo członkowskie wydaje dyplom krajowy, jest to zawsze dyplom tego państwa członkowskiego, niezależnie od długości szkolenia, które miało miejsce w państwie trzecim. Państwo członkowskie może wydać przedmiotowy dyplom krajowy wyłącznie jeżeli zostały spełnione minimalne wymogi dotyczące kształcenia określone w dyrektywie.

8) Czy dyrektywę stosuje się, jeżeli zainteresowana osoba odbyła kształcenie na odległość lub we franczyzowej instytucji edukacyjnej?

Dyrektywa 2005/36/WE nie wymaga, aby zainteresowana osoba odbyła kształcenie w państwie członkowskim, w którym wydano dyplom. Tym samym zainteresowana osoba może odbyć kształcenie na odległość lub we franczyzowej instytucji kształcenia. Franczyzowa instytucja kształcenia jest to instytucja, która zawarła umowę franczyzową z instytucją kształcenia znajdującą się w innym państwie członkowskim. Zgodnie z taką umową kształcenie prowadzone jest przez instytucję franczyzową, ale potwierdzone przez instytucję kształcenia znajdującą się w innym państwie członkowskim i to ta ostatnia instytucja wydaje dyplom. Jest to zatem dyplom innego państwa członkowskiego.

Przykład: wiele brytyjskich uniwersytetów zawarło umowy franczyzowe z greckimi instytucjami kształcenia. Obywatel grecki, który na przykład odbywa w Grecji, w jednej z tych instytucji franczyzowych, kształcenie w zawodzie inżyniera, na koniec swojego kształcenia i po zdaniu egzaminów, będzie posiadał dyplom inżyniera uniwersytetu brytyjskiego; będzie to zatem dyplom innego państwa członkowskiego.

Aby dyrektywa miała zastosowanie do dyplomu wydanego przez franczyzową instytucję kształcenia, kształcenie zapewniane w tej instytucji musi być formalnie zatwierdzone przez instytucję, która wydaje dyplom. Konieczne jest również aby wydany dyplom był taki sam, jak dyplom wydawany w przypadku, gdy całe kształcenie miało miejsce w państwie członkowskim, które wydaje dyplom. Dyplom

„franczyzowy” musi też dawać takie same prawa wykonywania zawodu w państwie członkowskim, w którym znajduje się instytucja kształcenia wydająca dyplom.

9) Czy zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać w innym państwie członkowskim, jest regulowany w tym państwie członkowskim (przyjmującym państwie członkowskim)?

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się jedynie do zawodów regulowanych w przyjmującym państwie członkowskim, tzn. do zawodów, których podjęcie lub wykonywanie w przyjmującym państwie członkowskim wymaga – na mocy przepisu ustawowego, wykonawczego lub administracyjnego – posiadania specjalnych kwalifikacji zawodowych. Dyrektywa 2005/36/WE będzie zatem stosowana, jeżeli zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać w przyjmującym państwie członkowskim jest regulowany w tym państwie członkowskim.

Przykład: we Francji ustawa przewiduje, że jedynie osoby posiadające państwowy dyplom instruktora narciarstwa są upoważnione do wykonywania zawodu instruktora narciarstwa na terytorium kraju; zawód instruktora narciarstwa jest więc regulowany we Francji i w rezultacie dyrektywę 2005/36/WE będzie się stosowało, jeżeli zainteresowana osoba będzie chciała pracować jako instruktor narciarstwa we Francji.

Aby dowiedzieć się, czy zawód jest regulowany w przyjmującym państwie członkowskim, zainteresowana osoba może zgłosić się do ośrodka informacji przyjmującego państwa członkowskiego:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf; Wykaz (orientacyjny i otwarty) zawodów regulowanych objętych dyrektywą 2005/36/WE jest dostępny pod następującym adresem internetowym: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en

Należy podkreślić, że zawody lekarza, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, położnej, farmaceuty, lekarza weterynarii i lekarza dentystry są regulowane we wszystkich państwach członkowskich.

10) Co się dzieje, jeżeli zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać, nie jest regulowany w przyjmującym państwie członkowskim?

W tym przypadku dostęp do zawodu jest wolny i zainteresowana osoba nie musi występować o uznanie swoich kwalifikacji zawodowych. Zainteresowana osoba może rozpocząć wykonywanie swojego zawodu w przyjmującym państwie członkowskim na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa członkowskiego. Zainteresowana osoba nie musi przedstawiać dokumentu uznania kwalifikacji wydanego przez właściwy organ. W tym przypadku wartość przypisywana kwalifikacjom zainteresowanej osoby zależy od sytuacji na rynku pracy i od mechanizmów rynkowych, a nie od przepisów prawa.

Może się jednak zdarzyć, że zawód zainteresowanej osoby nie jest jako taki regulowany w przyjmującym państwie członkowskim, ale mimo to nie każdy może go wykonywać. Możliwe jest bowiem, że zawód zainteresowanej osoby nie istnieje jako osobny zawód w przyjmującym państwie członkowskim, ponieważ działalność właściwa dla jej zawodu w państwie członkowskim, z którego osoba ta pochodzi, stanowi część innego zawodu w przyjmującym państwie członkowskim, a zatem jest zastrzeżona dla specjalistów w tym zawodzie. W tym przypadku zainteresowana osoba powinna uzyskać częściowy dostęp do zawodu, jeżeli o to wystąpi.

Przykład 1: zainteresowana osoba jest nauczycielem matematyki we Francji i chce wykonywać ten zawód w Niemczech; otóż w Niemczech nauczyciele muszą uczyć dwóch przedmiotów; w tym przypadku władze niemieckie muszą umożliwić zainteresowanej osobie częściowy dostęp do tego zawodu, mianowicie zezwolić jej na nauczanie tylko matematyki.

Przykład 2: zainteresowana osoba odbyła kształcenie specjalistyczne w zawodzie psychoterapeuty w jednym państwie członkowskim i chce pracować jako psychoterapeuta w innym państwie członkowskim, w którym psychoterapia nie jest osobnym zawodem, lecz stanowi część medycyny i jest zastrzeżona dla lekarzy psychiatrów. Zainteresowana osoba nie będzie mogła wykonywać tego zawodu, jeżeli nie jest lekarzem psychiatrą.

11) Czy zawód regulowany, który zainteresowana osoba chce wykonywać, jest tym samym zawodem, do którego posiada kwalifikacje?

Dyrektywę 2005/36/WE stosuje się, tylko jeżeli zawód regulowany, który zainteresowana osoba chce wykonywać w przyjmującym państwie członkowskim, jest zawodem, do którego posiada wszystkie kwalifikacje w państwie członkowskim pochodzenia.

Przykład: dyrektywy 2005/36/WE nie stosuje się, jeżeli zainteresowana osoba posiada pełne kwalifikacje do wykonywania zawodu pośrednika w obrocie nieruchomościami w Hiszpanii i chce we Francji wykonywać zawód prawnika.

12) Czy zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać, lub kształcenie w tym zawodzie są regulowane w jej państwie członkowskim pochodzenia?

Pytanie to nie obejmuje zawodów lekarza, pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, lekarza dentystry, lekarza weterynarii, położnej i farmaceuty. Ta sama sytuacja dotyczy zawodów należących do rzemiosła, handlu i przemysłu wymienionych w załączniku IV do dyrektywy 2005/36/WE, jeżeli korzystają z automatycznego uznania kwalifikacji w ramach przepisów dotyczących prowadzenia działalności (zob. pytanie 47), oraz architektów, którzy korzystają z automatycznego uznania kwalifikacji w ramach przepisów dotyczących prowadzenia działalności (zob. pytanie 43).

Jeżeli ani zawód, do wykonywania którego zainteresowana osoba posiada kwalifikacje, ani kształcenie prowadzące do zdobycia tego zawodu nie są regulowane w państwie członkowskim, w którym uzyskała kwalifikacje, właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może wymagać, aby osoba ta wykonywała przedmiotowy zawód przez co najmniej dwa lata w państwie członkowskim, które nie reguluje tego zawodu (w sprawie definicji zawodu regulowanego zob. pytanie 9).

Kształcenie jest regulowane, jeżeli jego poziom i program są określone lub kontrolowane przez państwo członkowskie, w którym kształcenie się odbywa (w sprawie definicji zawodu regulowanego zob. pytanie 9).

Aby dowiedzieć się, czy zawód lub kształcenie w tym zawodzie są regulowane, zainteresowana osoba może zgłosić się do ośrodka informacji państwa członkowskiego pochodzenia:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf Wykaz (orientacyjny i otwarty) zawodów regulowanych objętych dyrektywą 2005/36/WE jest dostępny pod następującym adresem internetowym: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en

II. JAKIE PRZEPISY DYREKTYWY 2005/36/WE STOSUJE SIĘ W SYTUACJI ZAINTERESOWANEJ OSOBY?

13) Czy zainteresowana osoba chce wykonywać działalność zawodową w innym państwie członkowskim czasowo czy prowadzić ją na stałe?

Mające zastosowanie przepisy będą różne w zależności od tego, czy przenosząc się do innego państwa członkowskiego zainteresowana osoba chce na stałe prowadzić tam działalność czy tylko czasowo pracować dojeżdżając.

Zainteresowana osoba podejmuje działalność w danym państwie członkowskim, jeżeli osiedla się tam w sposób stały i ciągły.

Przykład: belgijski logopeda, który wyjeżdża z Belgii i otwiera gabinet we Francji, podejmuje działalność we Francji; słowacki inżynier zatrudniony w czeskim przedsiębiorstwie na podstawie umowy na czas nieokreślony podejmuje działalność zawodową w Republice Czeskiej.

W takich przypadkach zainteresowana osoba korzysta z przepisów dyrektywy 2005/36/WE mających zastosowanie w zakresie prowadzenia działalności.

Jeżeli natomiast zainteresowana osoba już prowadzi zgodnie z prawem w jednym państwie członkowskim stałą działalność zawodową w rozumieniu dyrektywy 2005/36/WE (zob. pytanie 15) i chce wykonywać swój zawód czasowo w innym państwie członkowskim, może świadczyć usługi w tym państwie członkowskim i tym

samym korzystać z przepisów dyrektywy 2005/36/WE mających zastosowanie w zakresie świadczenia usług. Czasowy charakter świadczonych usług oceniany jest w odniesieniu do poszczególnych przypadków.

Przykład: hiszpański lekarz weterynarii, który przez trzy miesiące pracuje w zastępstwie w gabinecie weterynaryjnym w Portugalii, świadczy usługi w Portugalii; estoński lekarz, który przez trzy dni w miesiącu opiekuje się pacjentami na Litwie, świadczy usługi na Litwie; usługi świadczy również hiszpański nurek zawodowy, który przez cztery miesiące pracuje na platformie wiertniczej w Zjednoczonym Królestwie.

A. CZASOWE ŚWIADCZENIE USŁUG

Jeżeli przenosząc się do innego państwa członkowskiego zainteresowana osoba chce w tym państwie członkowskim wykonywać swój zawód czasowo, podlega bardziej elastycznym przepisom niż w sytuacji, gdy chce prowadzić działalność na stałe, jednak o ile spełnia pewne warunki. W większości przypadków zainteresowana osoba nie podlega kontroli kwalifikacji i może natychmiast wykonywać swoją działalność. Zainteresowana osoba może jednak być zobowiązana do przedstawienia pewnych informacji organowi państwa przyjmującego. Poniższe pytania mają na celu wskazanie, dopełnienia jakich formalności można wymagać od zainteresowanej osoby oraz określenie, jakie są jej prawa w przypadku kontroli kwalifikacji lub braku takiej kontroli.

A.1 Przepisy wspólne

14) Jakie warunki zainteresowana osoba musi spełnić, aby skorzystać z przepisów dotyczących swobodnego świadczenia usług?

- Zainteresowana osoba musi móc prowadzić zgodnie z prawem stałą działalność zawodową w jednym z 27 państw członkowskich lub w jednym z 3 następujących krajów: Norwegii, Islandii lub Liechtensteinie.

Jeżeli państwo, w którym zainteresowana osoba prowadzi działalność nie reguluje zawodu, w zakresie którego posiada ona kwalifikacje ani kształcenia przygotowującego do tego zawodu (zob. pytania 9-12), przyjmujące państwo może wymagać, aby zainteresowana osoba uprzednio wykonywała przedmiotowy zawód w państwie prowadzenia działalności przez dwa lata. Nie można jednak nałożyć tego wymogu, jeżeli zainteresowana osoba jest architektem korzystającym z automatycznego uznawania kwalifikacji (zob. pytanie 43) lub jeżeli wykonuje zawód należący do rzemiosła, handlu lub przemysłu wymieniony w załączniku IV do dyrektywy 2005/36/WE i spełnia warunki korzystania z systemu automatycznego uznawania kwalifikacji w ramach prowadzenia działalności (zob. pytanie 47).

- Zainteresowana osoba fizycznie przynosi się na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego. Natomiast jeżeli zainteresowana osoba świadczy usługi w

przyjmującym państwie członkowskim nie opuszczając państwa członkowskiego pochodzenia, stosuje się dyrektywę 2000/31/WE w sprawie handlu elektronicznego lub dyrektywę 2006/123/WE w odniesieniu usług świadczonych korespondencyjnie lub przez telefon, a nie dyrektywę 2005/36/WE w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych.

15) Co oznacza „prowadzenie zgodnie z prawem stałą działalność zawodową”?

Zainteresowana osoba prowadzi zgodnie z prawem stałą działalność zawodową, jeżeli spełnia wszystkie warunki wykonywania zawodu w jednym państwie członkowskim i nie jest objęta żadnym, nawet tymczasowym, zakazem wykonywania tego zawodu. Zainteresowany może prowadzić zgodnie z prawem stałą działalność zawodową jako samozatrudniony lub jako pracownik. Nie musi koniecznie wykonywać przedmiotowego zawodu faktycznie w czasie, gdy przewiduje świadczenie usług.

Przykład 1: zainteresowana osoba jest francuskim architektem należącym do izby zawodowej; prowadzi we Francji zgodnie z prawem stałą działalność zawodową, nawet jeżeli faktycznie nie wykonuje jeszcze zawodu architekta we Francji; jeżeli natomiast nie należy jeszcze do izby zawodowej, wówczas nie prowadzi zgodnie z prawem działalności zawodowej.

Przykład 2: zainteresowana osoba pracuje w Belgii jako lekarz weterynarii będący pracownikiem kliniki weterynaryjnej. Zainteresowana osoba zgodnie z prawem prowadzi w Belgii stałą działalność zawodową.

16) Czy zainteresowana osoba musi złożyć oświadczenie?

Zależy to od przepisów krajowych.

Gdy zainteresowana osoba świadczy usługi na terytorium innego państwa członkowskiego po raz pierwszy, państwo to może wymagać, aby poinformowała je ona o tym w drodze oświadczenia. W żadnym przypadku nie chodzi o wniosek o zezwolenie na wykonywanie zawodu. Dyrektywa nie zobowiązuje państw członkowskich do wymagania takiego oświadczenia; jest to możliwość, którą państwa członkowskie muszą stosować w granicach dyrektywy i Traktatu. Jeżeli państwo członkowskie decyduje się na wymaganie takiego oświadczenia, oświadczenie to jest ważne przez jeden rok. Po upływie roku, jeżeli zainteresowana osoba chce ponownie świadczyć usługi na terytorium tego państwa członkowskiego, państwo to może wymagać, aby po raz kolejny poinformowała je o tym w drodze oświadczenia, które również jest ważne przez jeden rok. Może więc być konieczne składanie oświadczenia raz do roku, jeżeli w ciągu danego roku zainteresowana osoba chce świadczyć usługi na terytorium tego państwa członkowskiego.

Oświadczenie musi mieć formę pisemną, ale można je przekazać w dowolny sposób: listem zwykłym, poleconym, faksem, pocztą elektroniczną itd.

Oświadczenie można złożyć w każdym momencie przed pierwszym świadczeniem usług. Przyjmujące państwo członkowskie nie może wymagać, aby zainteresowana osoba dostarczyła przedmiotowe oświadczenie w ciągu określonej liczby miesięcy lub dni przed rozpoczęciem świadczenia usług. Zainteresowana osoba musi jednak wiedzieć, że w zależności od jej sytuacji rozpatrywanie oświadczenia może trwać do 5 miesięcy (zob. pytanie 23 i 31). Może ona również złożyć oświadczenie, nawet jeżeli jeszcze nie wie, kiedy będzie świadczyła usługi w tym państwie członkowskim. Niemniej to zainteresowana osoba, w zależności od swej sytuacji, decyduje, który moment przed świadczeniem usług po raz pierwszy jest najbardziej odpowiedni na złożenie oświadczenia.

Przykład: zainteresowana osoba jest niemieckim instruktorem narciarstwa i chce po raz pierwszy wykonywać swój zawód w Austrii przez 2 lub 3 tygodnie w nadchodzącym sezonie narciarskim, ale nie wie jeszcze gdzie i kiedy. Może złożyć oświadczenie w czerwcu lub lipcu poprzedniego roku, aby w razie kontroli kwalifikacji mieć pewność, że będzie mogła pracować na terytorium Austrii w odpowiednim momencie; jeżeli natomiast zainteresowana osoba w poprzednich latach świadczyła już usługi na terytorium Austrii, nie może podlegać kontroli kwalifikacji i może wykonywać swój zawód natychmiast po wysłaniu oświadczenia; może więc złożyć oświadczenie znacznie później, np. w listopadzie lub grudniu, lub w przeddzień rozpoczęcia świadczenia usług.

17) Skąd zainteresowana osoba ma wiedzieć, czy i jakiemu organowi musi złożyć oświadczenie?

Należy się zwrócić do ośrodka informacji przyjmującego państwa członkowskiego: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf

Zainteresowana osoba może jednak, jeżeli chce, złożyć oświadczenie bezpośrednio w pojedynczym punkcie kontaktowym przewidzianym w ramach dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług na rynku wewnętrznym¹⁰. Za pośrednictwem tego punktu zainteresowana osoba może przeprowadzić wszystkie procedury i formalności konieczne do wykonywania jej zawodu w przyjmującym państwie członkowskim, w tym złożyć oświadczenie. Pojedynczy punkt kontaktowy zostanie wprowadzony w państwach członkowskich od dnia 28 grudnia 2009 r.

18) Jakie informacje należy zawrzeć w oświadczeniu?

Zainteresowana osoba musi koniecznie zawrzeć swoje nazwisko, imiona, dane adresowe (adres, telefon, e-mail itd.), obywatelstwo, zawód w zakresie którego posiada kwalifikacje w państwie członkowskim, w którym prowadzi zgodnie z

¹⁰ Każde państwo członkowskie może zdecydować, czy będzie korzystać z tego środka w odniesieniu do pracowników służby zdrowia i osób wykonujących zawody medyczne (z wyłączeniem weterynarzy), o ile nie obejmuje ich dyrektywa 2006/123/WE.

prawem stałą działalność zawodową, oraz zawód, który chce wykonywać w przyjmującym państwie członkowskim.

Zainteresowana osoba musi również podać informacje dotyczące ochrony z jakiej korzysta w odniesieniu do odpowiedzialności zawodowej: np. nazwę towarzystwa ubezpieczeń, numer polisy.

W celu ułatwienia rozpatrzenia wniosku zainteresowana osoba może również wskazać, czy po raz pierwszy świadczy usługi na terytorium danego państwa członkowskiego czy też chodzi o coroczne odnowienie.

19) Jakich informacji nie można wymagać od zainteresowanej osoby?

Przyjmujące państwo członkowskie nie może w żadnym przypadku wymagać wskazania w oświadczeniu miejsca, daty, okresu trwania świadczenia usług na swoim terytorium ani, jeżeli zainteresowana osoba towarzyszy grupie klientów w przyjmującym państwie członkowskim, liczby członków tej grupy. Przyjmujące państwo członkowskie nie może również wymagać od zainteresowanej osoby podania jej adresu w tym państwie.

20) Jakich dokumentów uzupełniających do oświadczenia można wymagać od zainteresowanej osoby?

Przyjmujące państwo członkowskie może wymagać, aby przed świadczeniem usług po raz pierwszy lub w przypadku zmiany sytuacji wykazanej w jednym z wymienionych dokumentów, zainteresowana osoba dołączyła do oświadczenia następujące dokumenty:

- **dokument potwierdzający obywatelstwo zainteresowanej osoby;**

- **dokument potwierdzający, że zainteresowana osoba prowadzi zgodnie z prawem stałą działalność zawodową w jednym państwie członkowskim i że nie jest objęta żadnym zakazem, nawet tymczasowym, wykonywania tego zawodu.**

Przykład dokumentów potwierdzających prowadzenie zgodnie z prawem stałej działalności zawodowej: jeżeli zawód jest regulowany w państwie członkowskim, w którym zainteresowana osoba prowadzi stałą działalność zawodową: zaświadczenie właściwego organu, właściwej izby zawodowej, kopia licencji zawodowej; jeżeli zawód nie jest regulowany w państwie członkowskim, w którym zainteresowana osoba prowadzi stałą działalność zawodową: kopia licencji zawodowej, wypis z rejestru przedsiębiorców, zaświadczenie ze stowarzyszenia zawodowego, zaświadczenie od pracodawcy wraz z zaświadczeniem zakładu ubezpieczeń społecznych lub formularz podatkowy.

Konieczne jest jednoznaczne wskazanie w dokumencie zawodu, którego on dotyczy.

Jeżeli przedstawiony dokument nie pozwala stwierdzić, czy zainteresowana osoba jest objęta tymczasowym lub ostatecznym zakazem wykonywania zawodu, konieczne jest przedstawienie drugiego dokumentu potwierdzającego brak tymczasowego zakazu wykonywania zawodu.

Przykład: wypis z rejestru karnego, zaświadczenie od organu sprawiedliwości lub policji itd.

- Dokument potwierdzający kwalifikacje zawodowe zainteresowanej osoby

Chodzi tu o kwalifikacje, które uprawniają do wykonywania zawodu, jeżeli jest on regulowany w państwie członkowskim, w którym zainteresowana osoba zdobyła te kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe. Jeżeli zawód nie jest regulowany, chodzi o dyplom wieńczący kształcenie, które przygotowało zainteresowaną osobę do wykonywania tego zawodu lub w przypadku braku dyplomu doświadczenie zawodowe (zob. następne tiret).

- Dokument potwierdzający, że zainteresowana osoba wykonywała przedmiotowy zawód przez co najmniej dwa lata w okresie ostatnich dziesięciu lat, jeżeli ani zawód ani kształcenie w tym zawodzie nie są regulowane w państwie członkowskim, w którym prowadzi zgodnie z prawem stałą działalność zawodową (zob. pytanie 9 i 12). Zainteresowana osoba może to udowodnić w dowolny sposób: poprzez zaświadczenie od pracodawcy, formularz podatkowy itd.

- Dokument potwierdzający, że zainteresowana osoba nie była nigdy karana, jeżeli wykonuje zawód w dziedzinie bezpieczeństwa i jeżeli przyjmujące państwo członkowskie wymaga tego samego w stosunku do swoich obywateli.

21) Czy właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może wymagać dostarczenia oryginalnych dokumentów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem?

Właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może wymagać od zainteresowanej osoby dostarczenia oryginalnych dokumentów; może natomiast wymagać poświadczonych za zgodność kopii najważniejszych dokumentów, takich jak dokumenty potwierdzające kwalifikacje zawodowe lub doświadczenie zawodowe.

Jeżeli zainteresowana osoba nie jest w stanie dostarczyć poświadczonych za zgodność kopii jednego lub kilku dokumentów, właściwy organ musi sam sprawdzić autentyczność dokumentu we właściwym organie państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba prowadzi zgodnie z prawem stałą działalność zawodową.

22) Czy wszystkie dokumenty muszą być przetłumaczone a tłumaczenia uwierzytelnione?

Właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może wymagać tłumaczeń dokumentów, chyba że jest to naprawdę konieczne lub niezbędne do rozpatrzenia wniosku.

Tłumaczeń uwierzytelnionych można wymagać jedynie w przypadku najważniejszych dokumentów.

Przykład: kwalifikacje zawodowe, zaświadczenia dotyczące doświadczenia zawodowego.

Jeżeli jednak zainteresowana osoba jest lekarzem, pielęgniarką odpowiedzialną za opiekę ogólną, lekarzem dentystą, położną, lekarzem weterynarii, farmaceutą lub architektem, których kwalifikacje są wymienione w załączniku V do dyrektywy 2005/36/WE, nie można wymagać uwierzytelnionego tłumaczenia dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, ponieważ nie jest to niezbędne do rozpatrzenia wniosku o uznanie kwalifikacji. Właściwy organ może bowiem łatwo sprawdzić, czy nazwa zawodu na świadectwie kwalifikacji odpowiada nazwie zawodu określonej w załączniku.

Organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może również wymagać uwierzytelnionych tłumaczeń dokumentów standardowych, takich jak dowody tożsamości, paszporty itd.

W każdym przypadku zainteresowana osoba może zdecydować o uwierzytelnieniu tłumaczenia przez właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia albo przyjmującego państwa członkowskiego. Organ przyjmującego państwa członkowskiego ma obowiązek przyjęcia tłumaczeń uwierzytelnionych przez właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia zainteresowanej osoby.

A.2 System ogólny

23) W jakim terminie po złożeniu oświadczenia możliwe jest wykonywanie działalności?

Zainteresowana osoba może wykonywać działalność na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego natychmiast, nie musi czekać na zgodę właściwego organu państwa przyjmującego (pod warunkiem, że nie jest objęta odstępstwem, zob. pkt A.3 poniżej).

A.3 Odstępstwa mające zastosowanie, gdy zawód zainteresowanej osoby wiąże się z ryzykiem w zakresie zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego

24) Czy odpowiedź na pytanie 23 ma zastosowanie we wszystkich przypadkach?

Jeżeli zawód, który zainteresowana osoba chce wykonywać, wiąże się ryzykiem dla zdrowia lub dla bezpieczeństwa publicznego, organ państwa przyjmującego może przeprowadzić kontrolę jej kwalifikacji, co może opóźnić podjęcie działalności.

25) Jakie zawody wiążą się z ryzykiem w zakresie zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego?

Aby dowiedzieć się, jakie zawody określono w przyjmującym państwie członkowskim jako stanowiące ryzyko w zakresie zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego, zainteresowana osoba może zwrócić się do ośrodka informacji tego państwa członkowskiego.

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf

26) Czy dotyczy to również zawodów sektorowych?

Państwa członkowskie nie mogą stosować odstępstw w stosunku do lekarzy, pielęgniarek odpowiedzialnych za opiekę ogólną, lekarzy dentyków, lekarzy weterynarii, położnych, farmaceutów i architektów, jeżeli korzystają oni z automatycznego uznawania kwalifikacji w ramach przepisów dotyczących prowadzenia działalności (zob. pytania 42-45). Mogą oni wykonywać swoją działalność niezwłocznie (zob. pkt A.2, pytanie 23).

Przykład 1: portugalski lekarz posiadający dyplom „Carta de Curso de licenciatura em medicina” korzysta z automatycznego uznawania kwalifikacji, a więc nie może podlegać kontroli kwalifikacji.

Przykład 2: architekt, którego dyplom nie potwierdza ukończenia kształcenia zgodnego z dyrektywą 2005/36/WE nie korzysta z automatycznego uznawania kwalifikacji i w związku z tym podlega kontroli kwalifikacji.

27) Czy kontrola ma charakter systematyczny?

Nie, kwalifikacje zainteresowanej osoby mogą zostać poddane kontroli jedynie, gdy po raz pierwszy przenosi się ona do przyjmującego państwa członkowskiego, żeby świadczyć w nim usługi.

Przykład: zainteresowana osoba jest hiszpańskim fizjoterapeutą, który pracował we Francji przez cztery miesiące w 2002 r. po uzyskaniu w tym państwie członkowskim uznania swoich hiszpańskich kwalifikacji i chce ponownie podjąć pracę we Francji na czas określony: jego kwalifikacje nie mogą być poddane kontroli, ponieważ były już kontrolowane w 2002 r.

28) Czy w przypadku kontroli kwalifikacji zainteresowana osoba musi przedstawić dodatkowe informacje i/lub dokumenty?

Organ odpowiedzialny za kontrolę kwalifikacji może wymagać przedstawienia następujących informacji dotyczących wykształcenia: łączny czas trwania nauki, przedmioty objęte programem oraz wymiar godzin tych przedmiotów, proporcja między teorią a praktyką. Organ ten może również zwrócić się o przedstawienie informacji dotyczących doświadczenia zawodowego, kształcenia ustawicznego w zakresie zawodu, seminariów i innych kursów ukończonych w uzupełnieniu do kształcenia zawodowego.

Przedstawienie tego rodzaju informacji leży w interesie zainteresowanej osoby, ponieważ może to ułatwić kontrolę jej kwalifikacji i zapobiec nałożeniu środków wyrównawczych (zob. pytanie 30).

Jeżeli zainteresowana osoba nie przedstawi tych informacji, organ ten nadal jest zobowiązany do podjęcia decyzji, ale podejmie ją na podstawie posiadanych informacji.

29) Jaką decyzję może podjąć właściwy organ?

Istnieje kilka możliwości.

- Po rozpatrzeniu wniosku zainteresowanej osoby właściwy organ może podjąć decyzję o niekontrolowaniu jej kwalifikacji.

Przykład: właściwy organ zbadał wcześniej podobne kwalifikacje i uznaje, że osoby posiadające takie kwalifikacje nie mogą powodować poważnych szkód dla zdrowia lub dla bezpieczeństwa usługobiorcy.

Właściwy organ może, po rozpatrzeniu wniosku zainteresowanej osoby, podjąć decyzję o kontroli jej kwalifikacji i po ich zbadaniu może zezwolić na świadczenie usług lub zakazać ich świadczenia (*Przykład: zainteresowana osoba ma zakaz prowadzenia działalności w państwie członkowskim pochodzenia*) lub nałożyć na zainteresowaną osobę środki wyrównawcze (zob. pytanie 30).

Jeżeli właściwy organ nakłada na zainteresowaną osobę środki wyrównawcze, zainteresowana osoba dopiero po ich wypełnieniu pozna ostateczną decyzję organu, który albo zezwoli na świadczenie usług (w przypadku powodzenia) albo zakaze świadczenia usług (w przypadku niepowodzenia).

Jeżeli zainteresowana osoba wykonuje zawód należący do rzemiosła, handlu lub przemysłu i jeżeli ten zawód stanowi ryzyko dla zdrowia lub bezpieczeństwa publicznego, właściwy organ może sprawdzić, czy zainteresowana osoba posiada odpowiednią liczbę lat doświadczenia zawodowego wymaganą do korzystania z automatycznego uznawania kwalifikacji w ramach przepisów dotyczących

prowadzenia działalności (zob. pytania 45-47). W takim przypadku właściwy organ musi zezwolić zainteresowanej osobie na świadczenie usług. Nie jest możliwa żadna dodatkowa kontrola, ani nie może zostać nałożony na zainteresowaną osobę żaden środek wyrównawczy.

30) Jaki środek wyrównawczy właściwy organ może nałożyć na zainteresowaną osobę i w jakim przypadku?

Właściwy organ może nałożyć na zainteresowaną osobę środki wyrównawcze, jeżeli istnieją zasadnicze różnice między odbytym przez nią kształceniem, a kształceniem w przyjmującym państwie członkowskim i jeżeli charakter tych różnic może powodować szkodę dla zdrowia lub bezpieczeństwa usługobiorców.

Przed nałożeniem na zainteresowaną osobę środków wyrównawczych właściwy organ musi sprawdzić, czy jej doświadczenie zawodowe, jej kształcenie ustawiczne, kursy uzupełniające, które ewentualnie odbyła, mogą wyrównać te różnice. Właściwy organ będzie jednak mógł dokonać tego sprawdzenia przed podjęciem decyzji, tylko jeżeli zainteresowana osoba przekazała mu informacje w tym zakresie.

Jeżeli właściwy organ nie posiadał tych informacji w momencie podjęcia decyzji o nałożeniu na zainteresowaną osobę środków wyrównawczych, musi przede wszystkim dać zainteresowanej osobie możliwość wykazania, że zdobyła ona brakującą wiedzę poprzez doświadczenie zawodowe, kształcenie ustawiczne lub kursy uzupełniające.

Jeżeli zainteresowana osoba nie jest w stanie wykazać tego w powyższy sposób, właściwy organ może nałożyć na nią obowiązek zdania testu umiejętności lub odbycia bardzo krótkiego stażu.

W przypadku niepowodzenia zainteresowana osoba musi mieć możliwość ponownego podejścia do testu lub ponownego odbycia stażu.

31) W jakim terminie właściwy organ musi podjąć decyzję?

W najlepszym przypadku decyzję o zezwoleniu zainteresowanej osobie na świadczenie usług, o zakazie, lub o nałożeniu środków wyrównawczych podejmuje się w ciągu miesiąca od otrzymania oświadczenia wraz z załączonymi dokumentami (jeżeli w trakcie badania wniosku nie wystąpi żaden problem), a w najgorszym przypadku w ciągu czterech miesięcy od otrzymania oświadczenia wraz z załączonymi dokumentami (jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku wystąpią trudności).

Jeżeli właściwy organ podejmuje decyzję o nałożeniu na zainteresowaną osobę środków wyrównawczych, zainteresowana osoba pozna ostateczną decyzję organu dopiero po poddaniu się tym środkom, co wydłuży termin. Środki wyrównawcze należy zorganizować w ciągu miesiąca od wydania decyzji o ich nałożeniu.

W związku z tym, jeżeli zainteresowana osoba podlega środkom wyrównawczym, które spełni, w najlepszym przypadku będzie mogła świadczyć usługi w ciągu dwóch

miesiące od otrzymania przez właściwy organ oświadczenia wraz z załączonymi dokumentami (jeżeli w trakcie badania wniosku nie wystąpi żaden problem), a w najgorszym przypadku w ciągu pięciu miesięcy od otrzymania przez właściwy organ oświadczenia wraz z załączonymi dokumentami (jeżeli w trakcie rozpatrywania wniosku wystąpią trudności).

Więcej informacji dotyczących terminów jest dostępny w kodeksie postępowania (zob. w szczególności pkt 8 kodeksu): http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/future_en.htm#docs

32) Co się dzieje, jeżeli właściwy organ nie odpowiada w wymaganych terminach?

Jeżeli zainteresowana osoba spełnia warunki korzystania z przepisów dyrektywy dotyczących swobody świadczenia usług (zob. pytanie 14) i jeżeli właściwy organ nie odpowie w wymaganych terminach, zainteresowana osoba może, po upływie tych terminów, świadczyć usługi na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego.

A.4 Przepisy dotyczące prowadzenia działalności

33) Jakich przepisów zainteresowana osoba musi przestrzegać w trakcie prowadzenia działalności?

Zainteresowana osoba musi przestrzegać przepisów dotyczących wykonywania zawodu bezpośrednio powiązanych z kwalifikacjami zawodowymi, obowiązujących w przyjmującym państwie członkowskim np. przepisów dotyczących używania tytułów zawodowych, przepisów w zakresie błędów zawodowych, obowiązujących w danej dziedzinie przepisów dyscyplinarnych itd.

34) Z jakich przepisów zainteresowana osoba jest zwolniona?

Chodzi tu o przepisy:

- dotyczące uzyskania zezwolenia i rejestracji lub członkostwa w organizacji zawodowej; można jednak przewidzieć rejestrację tymczasową lub *pro forma*, o ile nie opóźnia ona ani nie komplikuje świadczenia usług. Zainteresowana osoba nie musi zajmować się rejestracją, którą w stosownych przypadkach muszą przeprowadzić właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego,

- rejestracji w instytucji ubezpieczeń społecznych: zainteresowana osoba musi jednak poinformować tę instytucję o świadczonych usługach przed ich świadczeniem albo, w nagłych przypadkach, po ich wykonaniu.

B. PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI

Jeżeli zainteresowana osoba podejmuje działalność w innym państwie członkowskim w celu wykonywania zawodu regulowanego, podlega kontroli kwalifikacji. Zainteresowana osoba musi zatem dopełnić pewnych formalności i podlega pewnej procedurze. Celem poniższych pytań jest wyjaśnienie zainteresowanej osobie, jakie to formalności oraz jakie są jej prawa w ramach procedury uznawania kwalifikacji.

B.1 Punkty wspólne dla wszystkich zawodów

35) Gdzie zainteresowana osoba ma się zwrócić w celu złożenia wniosku o uznanie kwalifikacji?

Ośrodek informacji (http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf) może wskazać zainteresowanej osobie, gdzie należy złożyć wniosek o uznanie kwalifikacji i poinformować ją o procedurze, którą musi przejść.

Zainteresowana osoba może jednak, jeżeli zechce, złożyć wniosek o uznanie kwalifikacji bezpośrednio w pojedynczym punkcie kontaktowym przewidzianym w ramach dyrektywy 2006/123/WE dotyczącej usług na rynku wewnętrznym¹¹. Za pośrednictwem tego punktu zainteresowana osoba może przeprowadzić wszystkie procedury i formalności konieczne do wykonywania jej zawodu w przyjmującym państwie członkowskim, w tym złożyć wniosek o uznanie kwalifikacji. Pojedynczy punkt kontaktowy zostanie wprowadzony w państwach członkowskich od dnia 28 grudnia 2009 r.

36) Przedstawienia jakich dokumentów może wymagać właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba pragnie pracować?

36. a. Dokumenty dotyczące wszystkich zawodów

Właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba chce prowadzić działalność zawodową może wymagać przedstawienia następujących dokumentów:

- dokumentu potwierdzającego obywatelstwo zainteresowanej osoby, na przykład kopii dowodu tożsamości,

- dokumentu potwierdzającego, że zainteresowana osoba posiada poświadczenie kompetencji zawodowych lub dokument potwierdzający wykształcenie, które

¹¹ Każde państwo członkowskie może zdecydować, czy będzie korzystać z tego środka w odniesieniu do pracowników służby zdrowia i osób wykonujących zawody medyczne (z wyłączeniem weterynarzy), o ile nie obejmuje ich dyrektywa 2006/123/WE.

przygotowuje lub daje dostęp do przedmiotowego zawodu (np. kopia poświadczenia lub dokumentu); od zainteresowanej osoby nie można natomiast wymagać powyższych dokumentów, jeżeli spełnia ona warunki konieczne, aby korzystać z automatycznego uznania kwalifikacji opartego jedynie na doświadczeniu zawodowym (zob. pytania 47-49),

- **dokumentu potwierdzającego doświadczenie zawodowe zainteresowanej osoby**, jeżeli posiada ona kwalifikacje zdobyte w państwie trzecim i jeżeli te kwalifikacje zostały już uznane przez inne państwo członkowskie; w tym przypadku właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba chce prowadzić działalność zawodową, może wymagać świadectwa – wydanego przez państwo członkowskie, które uznało jej kwalifikacje – poświadczającego, że przez co najmniej trzy lata faktycznie wykonywała ona swój zawód na jego terytorium (zob. pytanie 6),

- Jeżeli wymaga się tego również od obywateli danego państwa:

• **potwierdzenia nieskazitelności charakteru i reputacji zainteresowanej osoby lub potwierdzenia, że nie ogłoszono wobec niej upadłości** lub że nie zawieszono ani nie zakazano jej wykonywania przedmiotowego zawodu z powodu poważnego wykroczenia zawodowego lub przestępstwa,

• **świadectwa zdrowia fizycznego i psychicznego** wydanego przez właściwy organ, którym może być prywatny lekarz medycyny (medycyny ogólnej lub specjalista, zależnie od wymaganego świadectwa),

- **potwierdzenia sytuacji finansowej zainteresowanej osoby oraz objęcia ubezpieczeniem.**

36.b. Dokumenty dotyczące zawodów sektorowych

Właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba chce prowadzić działalność zawodową może wymagać:

• **tak zwanego świadectwa zgodności**: chodzi tu o świadectwo wydane przez państwo członkowskie pochodzenia potwierdzające, że kwalifikacje zainteresowanej osoby są kwalifikacjami przewidzianymi w dyrektywie,

• **zaświadczenia o zmianie nazwy** (z wyjątkiem architektów): w przypadku, gdy nazwa kwalifikacji, które spełniają minimalne wymogi w zakresie wykształcenia nie odpowiada tytułom wymienionym w odpowiednim załączniku do dyrektywy,

• **zaświadczenia o wykonywaniu zawodu przez co najmniej jeden rok**, jeżeli zainteresowana osoba jest położną, która odbyła kształcenie w dziedzinie pielęgniarstwa ogólnego, a następnie 18-miesięczne kształcenie w zakresie położnictwa, lub **zaświadczenie o wykonywaniu zawodu przez co najmniej dwa lata**, jeżeli zainteresowana osoba odbyła kształcenie w zakresie położnictwa trwające co najmniej trzy lata, warunkiem podjęcia którego nie jest posiadanie dyplomu, świadectwa ani innych dokumentów uprawniających do podjęcia nauki na uniwersytecie lub w szkole wyższej,

• **zaświadczenia państwa członkowskiego pochodzenia dotyczącego faktycznego i legalnego wykonywania danego zawodu (zasadniczo przez co najmniej trzy kolejne lata w ciągu pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia):**

- jeżeli zainteresowana osoba jest lekarzem, pielęgniarką odpowiedzialną za opiekę ogólną, lekarzem dentyką, lekarzem weterynarii, położną lub farmaceutą, którzy uzyskali kwalifikacje przed datą odniesienia określoną w załączniku V do dyrektywy i jeżeli kwalifikacje zainteresowanej osoby nie spełniają minimalnych wymogów w zakresie wykształcenia oraz w innych szczególnych sytuacjach przewidzianych w dyrektywie (np. dokumenty potwierdzające kwalifikacje uzyskane w byłej Jugosławii lub dokumenty potwierdzające kwalifikacje w zakresie wykształcenia medycznego w dziedzinie stomatologii uzyskane w niektórych państwach członkowskich dla potrzeb uznawania kwalifikacji lekarza dentystry).

- jeżeli zainteresowana osoba jest architektem, który nie posiada kwalifikacji określonych w załączniku V lub w załączniku VI, oraz w innych szczególnych sytuacjach przewidzianych w dyrektywie (np. dokumenty potwierdzające kwalifikacje uzyskane w byłej Jugosławii); w niektórych przypadkach zaświadczenie powinno również określać, czy zainteresowana osoba uzyskała zezwolenie na posługiwanie się tytułem zawodowym architekta w państwie członkowskim pochodzenia przed datą określoną w dyrektywie w zależności od danego państwa członkowskiego.

36.c. Dokumenty dotyczące zawodów należących do rzemiosła, przemysłu i handlu

Właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba chce prowadzić działalność zawodową może wymagać:

• **zaświadczenia wydanego przez właściwą instytucję państwa członkowskiego pochodzenia wskazującego charakter działalności oraz przez jak długi czas była ona prowadzona,**

• w niektórych przypadkach może być również wymagane **potwierdzenie kwalifikacji.**

36.d. Dokumenty dotyczące zawodów systemu ogólnego

Właściwy organ państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba chce prowadzić działalność zawodową może wymagać:

• **dokumentu potwierdzającego, że zainteresowana osoba posiada co najmniej dwuletnie doświadczenie zawodowe w przedmiotowym zawodzie:** dokument ten może być wymagany, jeżeli ani zawód ani kształcenie nie są regulowane w państwie członkowskim pochodzenia zainteresowanej osoby, ale zawód jest regulowany w przyjmującym państwie członkowskim (zob. pytanie 9 i 12), należy uwzględnić wszystkie dokumenty; zainteresowana osoba nie musi zatem przedstawiać świadectwa

wydanego przez właściwy organ; przyjmujące państwo członkowskie musi przyjąć na przykład karty płac lub poświadczenia od pracodawców; zasadnicze znaczenie ma jednak, aby wszystkie dokumenty wyraźnie wskazywały działalność zawodową zainteresowanej osoby,

• **informacji dotyczących wykształcenia zainteresowanej osoby**, jeżeli informacje te są konieczne do ustalenia, czy występują zasadnicze różnice z wymaganym kształceniem krajowym; w zasadzie wystarczy przedstawić następujące informacje: informacje dotyczące łącznego czasu trwania nauki, przedmiotów objętych nauką oraz ich wymiaru godzin, a w stosownych przypadkach również informacje dotyczące proporcji między teorią a praktyką..

37) Czy zainteresowana osoba może dostarczyć dodatkowe dokumenty z własnej inicjatywy i czy jest to pożądane?

Jeżeli zawód zainteresowanej osoby jest objęty systemem ogólnym, w jej interesie leży przedstawienie właściwemu organowi jak największej liczby dokumentów dotyczących: doświadczenia zawodowego, kształcenia ustawicznego w zakresie zawodu, seminariów i innych kursów ukończonych w uzupełnieniu do wykształcenia zawodowego. Może to bowiem ułatwić uznanie kwalifikacji zainteresowanej osoby i pozwolić jej na uniknięcie w całości lub częściowo obowiązku zdawania testu umiejętności lub odbycia stażu adaptacyjnego przed uznaniem jej kwalifikacji (zob. pytanie 51 i 52).

Jeżeli zainteresowana osoba nie przedstawi tych informacji, organ ten nadal jest zobowiązany do podjęcia decyzji, ale podejmie ją na podstawie posiadanych informacji.

38) Czy właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego może wymagać dostarczenia oryginalnych dokumentów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem?

Właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może wymagać od zainteresowanej osoby dostarczenia oryginalnych dokumentów; może natomiast wymagać poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii najważniejszych dokumentów, takich jak dokumenty potwierdzające kwalifikacje zawodowe lub doświadczenie zawodowe.

Jeżeli zainteresowana osoba nie jest w stanie dostarczyć poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii jednego lub kilku dokumentów, właściwy organ musi sam sprawdzić ich autentyczność we właściwym organie państwa członkowskiego, w którym zainteresowana osoba prowadzi zgodnie z prawem stałą działalność zawodową.

39) Czy wszystkie dokumenty muszą być przetłumaczone?

Właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może wymagać tłumaczeń dokumentów, chyba że jest to naprawdę konieczne do rozpatrzenia wniosku o uznanie kwalifikacji.

Tłumaczeń uwierzytelnionych można wymagać jedynie w przypadku najważniejszych dokumentów.

Przykład: kwalifikacje zawodowe, świadectwa dotyczące doświadczenia zawodowego.

Jeżeli jednak zainteresowana osoba jest lekarzem, pielęgniarką odpowiedzialną za opiekę ogólną, lekarzem dentyką, położną, lekarzem weterynarii, farmaceutą lub architektem, których kwalifikacje są wymienione w załączniku V do dyrektywy 2005/36/WE nie można wymagać uwierzytelnionego tłumaczenia dokumentu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, ponieważ nie jest to niezbędne do rozpatrzenia wniosku o uznanie kwalifikacji. Właściwy organ może bowiem łatwo sprawdzić, czy nazwa zawodu na świadectwie odpowiada nazwie zawodu określonej w załączniku.

Organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może również wymagać uwierzytelnionych tłumaczeń dokumentów standardowych, takich jak dowody osobiste, paszporty itd.

W każdym przypadku zainteresowana osoba może zdecydować o uwierzytelnieniu tłumaczenia przez właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia lub przyjmującego państwa członkowskiego. Organ przyjmującego państwa członkowskiego ma obowiązek przyjęcia tłumaczeń uwierzytelnionych przez właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia zainteresowanej osoby.

40) W jakim terminie wniosek zainteresowanej osoby musi zostać rozpatrzony?

Przede wszystkim właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego potwierdza otrzymanie wniosku w terminie miesiąca od jego otrzymania oraz w stosownych przypadkach zawiadamia zainteresowaną osobę o konieczności dostarczenia wszelkich brakujących dokumentów.

Właściwy organ musi podjąć należycie uzasadnioną decyzję w jak najkrótszym terminie od złożenia kompletnego wniosku i nie później niż w terminie trzech miesięcy w przypadkach podlegających przepisom dotyczącym automatycznego uznawania kwalifikacji (zob. pytania 42-45) oraz nie później niż w terminie czterech miesięcy w przypadkach objętych ogólnym systemem uznawania dyplomów (zob. pytania 49-60) i systemem automatycznego uznawania doświadczenia zawodowego (zob. pytania 46-48). W przypadku nieprzestrzegania terminów zob. pytanie 63.

41) Jakie są prawa zainteresowanej osoby, jeżeli uzyskuje ona uznanie kwalifikacji?

Uznanie kwalifikacji w przyjmującym państwie członkowskim UE daje zainteresowanej osobie prawo do wykonywania w nim przedmiotowego zawodu. Zainteresowana osoba może zatem rozpocząć wykonywanie zawodu na takich samych warunkach jak warunki mające zastosowanie dla obywateli przyjmującego państwa członkowskiego. W przyjmującym państwie członkowskim zainteresowana osoba będzie podlegała tym samym przepisom (ustawowym, wykonawczym i administracyjnym) oraz zasadom etyki zawodowej jak obywatele przyjmującego państwa członkowskiego. Zainteresowana osoba musi przestrzegać w szczególności zakresu działalności obowiązującego w danym zawodzie w przyjmującym państwie członkowskim. W przypadku wykonywania zawodu w charakterze pracownika zainteresowana osoba ma prawo odpowiadania na oferty pracy w państwie przyjmującym oraz uczestniczenia w procedurach doboru kadr istniejących w tym państwie (rozmowy kwalifikacyjne, analiza dokumentów, konkursy itd.) na takich samych prawach, jak osoby posiadające dyplomy krajowe.

B. 2 Zawody sektorowe

Chodzi tu o zawody, w odniesieniu do których minimalne wymogi w zakresie wykształcenia zharmonizowano na poziomie europejskim: lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną, lekarz dentysta, lekarz weterynarii, położna, farmaceuta oraz architekt.

42) Jak przebiega rozpatrywanie wniosku zainteresowanej osoby?

Kwalifikacje zainteresowanej osoby zasadniczo podlegają systemowi automatycznego uznawania dyplomów (zob. pytanie 43 i 44). Oznacza to, że właściwy organ przyjmującego państwa członkowskiego nie może kontrolować wykształcenia zainteresowanej osoby i nie może wymagać od niej dokumentu określającego program odbytego kształcenia.

Jeżeli zainteresowana osoba posiada kwalifikacje zdobyte w państwie trzecim, które zostały już poddane procedurze pierwszego uznania przez państwo członkowskie, i jeżeli to państwo członkowskie poświadczyło, że zainteresowana osoba wykonywała przedmiotowy zawód przez co najmniej trzy lata na jego terytorium, uznawanie kwalifikacji nie jest automatyczne, ale odbywa się na podstawie ogólnego systemu uznawania dyplomów (zob. pytania 45 i 49-60).

43) Jakie warunki zainteresowana osoba musi spełnić, aby skorzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji?

- **Lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną, lekarz dentysta, lekarz weterynarii i farmaceuta**

Zainteresowana osoba musi posiadać kwalifikacje określone dla danego państwa członkowskiego w załączniku V do dyrektywy 2005/36/WE (to znaczy dokument potwierdzający kwalifikacje i ewentualne świadectwo dołączone do tego dokumentu). Kwalifikacje te muszą potwierdzać ukończenie kształcenia zgodnego z minimalnymi wymogami w zakresie wykształcenia ustanowionymi w dyrektywie 2005/36/WE. Ma to zwykle miejsce, gdy kształcenie zainteresowanej osoby rozpoczęło się po dacie odniesienia określonej w załączniku V do dyrektywy dla przedmiotowych kwalifikacji i dla danego państwa członkowskiego.

Przykład: zainteresowana osoba jest włoskim lekarzem, który posiada dokument potwierdzający kwalifikacje „Attestato di formazione specifica in medicina generale” i otrzymał ten dokument po dniu 31 grudnia 1994 r. (zob. załącznik V pkt 5.1.4); dokument ten potwierdza ukończenie kształcenia zgodnego z dyrektywą, zainteresowana osoba korzysta więc z automatycznego uznawania kwalifikacji.

- **Położna**

Zainteresowana osoba musi posiadać kwalifikacje określone dla danego państwa członkowskiego w załączniku V do dyrektywy 2005/36/WE (to znaczy dokument potwierdzający kwalifikacje i ewentualne świadectwo dołączone do tego dokumentu). Kwalifikacje te muszą potwierdzać ukończenie kształcenia zgodnego z minimalnymi wymogami w zakresie wykształcenia ustanowionymi w dyrektywie 2005/36/WE. Ma to zwykle miejsce, gdy kształcenie zainteresowanej osoby rozpoczęło się po dacie odniesienia określonej w załączniku V do dyrektywy dla przedmiotowych kwalifikacji i dla danego państwa członkowskiego.

W zależności od rodzaju odbytego kształcenia zainteresowana osoba korzysta lub nie z automatycznego uznawania kwalifikacji.

Jeżeli więc zainteresowana osoba odbyła kształcenie w zakresie położnictwa w pełnym wymiarze godzin, trwające co najmniej dwa lata lub 3 600 godzin, przy czym warunkiem jego podjęcia było posiadanie dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną, osoba taka korzysta z automatycznego uznawania kwalifikacji.

Jeżeli natomiast zainteresowana osoba odbyła kształcenie w dziedzinie pielęgniarstwa ogólnego, a następnie 18-miesięczne kształcenie w zakresie położnictwa, nie korzysta ona z automatycznego uznawania kwalifikacji, chyba że wykonywała ten zawód przez co najmniej rok.

Wreszcie, jeżeli zainteresowana osoba odbyła co najmniej trzyletnie kształcenie w zakresie położnictwa, przy czym jego podjęcie nie było uwarunkowane posiadaniem dyplomu, świadectwa ani innych dokumentów uprawniających do podjęcia nauki na uniwersytecie lub w szkole wyższej, nie korzysta ona z automatycznego uznawania kwalifikacji, chyba że wykonywała ten zawód przez co najmniej dwa lata.

- **Architekt**

W zależności od rodzaju odbytego kształcenia zainteresowana osoba korzysta lub nie z automatycznego uznawania kwalifikacji.

Aby zainteresowana osoba mogła korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji, musi posiadać kwalifikacje określone dla danego państwa członkowskiego w załączniku V do dyrektywy 2005/36/WE (to znaczy dokument potwierdzający kwalifikacje i ewentualne świadectwo dołączone do tego dokumentu). Kwalifikacje te muszą potwierdzać ukończenie kształcenia zgodnego z minimalnymi wymogami w zakresie wykształcenia ustanowionymi w dyrektywie 2005/36/WE. Ma to zwykle miejsce, gdy zainteresowana osoba rozpoczęła kształcenie począwszy od roku akademickiego określonego w załączniku V do dyrektywy dla przedmiotowych kwalifikacji i dla danego państwa członkowskiego.

Przykład: zainteresowana osoba jest hiszpańskim architektem, który posiada dokument potwierdzający kwalifikacje „Título oficial de arquitecto” uzyskany w Universidad Europea de Madrid i rozpoczął kształcenie nie wcześniej niż w roku akademickim 1998/1999 (zob. załącznik V pkt 5.7.1), może zatem korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji.

Natomiast jeżeli zainteresowana osoba jest włoskim architektem, który posiada dokument potwierdzający kwalifikacje „Laurea specialistica in architettura” uzyskany w Politecnico di Bari i rozpoczął kształcenie nie wcześniej niż w roku akademickim 1999/2000, ale jeszcze nie otrzymał „Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione” wymaganego we Włoszech oprócz dokumentu potwierdzającego kwalifikacje (zob. załącznik V pkt 5.7.1), nie może korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji.

44) Czy zainteresowana osoba korzysta z automatycznego uznawania kwalifikacji, jeżeli uzyskała kwalifikacje zawodowe przed przystąpieniem jej państwa do Unii Europejskiej?

- Lekarz, pielęgniarka odpowiedzialna za opiekę ogólną, lekarz dentysta, lekarz weterynarii, położna i farmaceuta

Jeżeli kwalifikacje zainteresowanej osoby potwierdzają ukończenie kształcenia, które rozpoczęło się przed datą odniesienia określoną w załączniku V do dyrektywy dla przedmiotowych kwalifikacji i dla danego państwa członkowskiego (*przykład: 1 maja 2004 r. w przypadku czeskiej pielęgniarki odpowiedzialnej za opiekę ogólną – załącznik V pkt 5.2.2 itd.*) i jeżeli kształcenie to nie jest zgodne z minimalnymi wymogami w zakresie wykształcenia, osoba ta korzysta jednak z automatycznego uznawania kwalifikacji, jeżeli może wykazać, na podstawie zaświadczenia państwa członkowskiego pochodzenia, że faktycznie i legalnie wykonywała przedmiotowy zawód przez co najmniej trzy kolejne lata w ciągu pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia. Podobnie jeżeli kwalifikacje zainteresowanej osoby podlegają jednemu z przepisów dotyczących szczególnych praw nabytych w odniesieniu do

zawodów określonych w dyrektywie (np. kwalifikacje uzyskane w byłej Jugosławii lub w byłej NRD itd.), osoba ta musi wykazać na podstawie zaświadczeń, że spełnia warunki wymagane w odniesieniu do doświadczenia zawodowego, aby na tej podstawie korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji.

- **Architekt**

Jeżeli kwalifikacje zainteresowanej osoby potwierdzają ukończenie kształcenia, które rozpoczęło się przed rokiem akademickim określonym w załączniku V do dyrektywy dla przedmiotowych kwalifikacji i dla danego państwa członkowskiego (*przykład: przed rokiem akademickim 2007/2008 w przypadku maltańskiego architekta – załącznik V pkt 5.7.1*) i nawet jeżeli kształcenie to nie jest zgodne z minimalnymi wymogami ustanowionymi w dyrektywie 2005/36/WE, osoba ta może jednak korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji na podstawie praw nabytych pod warunkiem, że posiada kwalifikacje określone dla danego państwa członkowskiego w załączniku VI do dyrektywy 2005/36/WE (to znaczy dokument potwierdzający kwalifikacje i ewentualne świadectwo dołączone do tego dokumentu). Początek kształcenia zainteresowanej osoby musi przypadać nie później niż w roku akademickim określonym w załączniku VI do dyrektywy dla przedmiotowych kwalifikacji i dla danego państwa członkowskiego.

Ponadto, jeżeli kwalifikacje zainteresowanej osoby potwierdzają ukończenie kształcenia nieobjętego ani przez załącznik V ani przez załącznik VI do dyrektywy, osoba ta może jednak korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji, jeżeli może wykazać, na podstawie zaświadczenia państwa członkowskiego pochodzenia, że otrzymała zezwolenie na używanie tytułu zawodowego architekta w tym państwie przed datą określoną w dyrektywie i że faktycznie i legalnie wykonywała przedmiotowy zawód w państwie członkowskim przez co najmniej trzy kolejne lata w ciągu pięciu lat poprzedzających wydanie zaświadczenia. Podobnie, jeżeli kwalifikacje zainteresowanej osoby podlegają jednemu z przepisów dotyczących szczególnych praw nabytych określonych w dyrektywie (np. kwalifikacje uzyskane w byłej Jugosławii lub w byłej NRD itd.), osoba ta musi wykazać na podstawie zaświadczeń, że spełnia warunki wymagane w odniesieniu do doświadczenia zawodowego, aby na tej podstawie korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji.

45) Jaką procedurę uznawania stosuje się, jeżeli kwalifikacji zainteresowanej osoby nie można uznać automatycznie?

Jeżeli kwalifikacji zainteresowanej osoby nie można uznać automatycznie, uznawanie podlega systemowi ogólnemu (zob. pytania 49-60).

Ponieważ dyrektywa przewiduje uzupełniające stosowanie systemu ogólnego jedynie w ograniczonej liczbie przypadków, możliwe jest również, że uznawanie nie będzie podlegać systemowi ogólnemu (tytuł III rozdział I). W takim przypadku zainteresowana osoba może uzyskać uznanie swoich kwalifikacji na podstawie art. 43 Traktatu dotyczącego swobody przedsiębiorczości. W takim przypadku właściwy

organ zobowiązany jest do porównania na podstawie Traktatu kształcenia zainteresowanej osoby z kształceniem krajowym, uwzględniając jej doświadczenie zawodowe i kształcenie dodatkowe. Jeżeli stwierdzi różnice, może wymagać ich wyrównania, np. w formie testu, stażu lub kształcenia dodatkowego zgodnego z przepisami krajowymi.

B.3 Zawody należące do rzemiosła, przemysłu i handlu

Jeżeli zainteresowana osoba chce prowadzić działalność wymienioną w załączniku IV, może korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji na podstawie doświadczenia zawodowego, o ile spełnia warunki przewidziane w dyrektywie.

46) Jak przebiega rozpatrywanie wniosku zainteresowanej osoby?

Na podstawie dokumentów przekazanych przez zainteresowaną osobę właściwy organ przyjmującego państwa sprawdzi przede wszystkim, czy zainteresowana osoba spełnia warunki korzystania z automatycznego uznawania kwalifikacji.

47) Jakie warunki zainteresowana osoba musi spełnić, aby skorzystać z automatycznego uznawania?

W zależności od działalności, jaką zainteresowana osoba chce prowadzić, warunki dotyczące doświadczenia zawodowego (ewentualnie połączone z warunkami dotyczącymi wykształcenia) są określone w art. 17, 18 lub 19 dyrektywy. Przedmiotowe doświadczenie zawodowe musi mieć związek z działalnością, którą zainteresowana osoba chce prowadzić w państwie przyjmującym. Dyrektywa określa to doświadczenie według jego charakteru (samozatrudniony, kierownik przedsiębiorstwa, pracownik) i według jego czasu trwania (liczba lat prowadzenia działalności, data zakończenia tego doświadczenia itd.). W niektórych przypadkach dyrektywa przewiduje ponadto wymóg uprzedniego odbycia kształcenia przygotowującego do wykonywania danej działalności.

Na przykład działalność związana z usługami kosmetycznymi jest ujęta w wykazie III pkt 4 załącznika IV do dyrektywy. Stosuje się zatem art. 19 dyrektywy. Jeżeli zainteresowana osoba posiada doświadczenie zawodowe trwające trzy kolejne lata jako samozatrudniona kosmetyczka w Niemczech i jeżeli doświadczenie to nie zakończyło się więcej niż dziesięć lat temu, może korzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji w Grecji na podstawie samego doświadczenia zawodowego.

Natomiast działalność związana z fryzjerstwem jest ujęta w wykazie I pkt 3 załącznika IV i w tym przypadku stosuje się art. 17. Jeżeli zainteresowana osoba posiada doświadczenie zawodowe trwające trzy kolejne lata jako samozatrudniony fryzjer w Niemczech, nie wystarcza to, aby osoba ta mogła skorzystać z automatycznego uznawania kwalifikacji w Grecji. W tym celu musi również poświadczyć odbycie co najmniej trzyletniego kształcenia przygotowującego do wykonywania działalności

uznawanego w Niemczech lub udowodnić, że wykonywała działalność fryzjerską jako pracownik przez co najmniej pięć lat. Zainteresowana osoba mogłaby również skorzystać z automatycznego uznawania, gdyby posiadała doświadczenie trwające co najmniej sześć kolejnych lat jako osoba samozatrudniona lub jako kierownik przedsiębiorstwa w dziedzinie fryzjerstwa w Niemczech lub doświadczenie trwające cztery lata w tej dziedzinie połączone z uprzednim uznawanym kształceniem trwającym co najmniej dwa lata.

48) Jaką procedurę stosuje się, jeżeli kwalifikacji zainteresowanej osoby nie można uznać automatycznie?

Jeżeli działalność, którą zainteresowana osoba chce wykonywać w państwie przyjmującym, jest wymieniona w załączniku IV do dyrektywy, ale osoba ta nie spełnia warunków wymaganych, aby korzystać z automatycznego uznawania na podstawie doświadczenia zawodowego, uznanie kwalifikacji podlega zatem systemowi ogólnemu (zob. pytania 49-60).

(Przykład: zainteresowana osoba jest kosmetyczką z doświadczeniem tylko jednorocznym), uznanie kwalifikacji podlega zatem systemowi ogólnemu (zob. pytania 49-60).

B.4 Zawody objęte systemem ogólnym

Chodzi tu o wszystkie zawody, które nie mogą korzystać z jednego z dwóch systemów automatycznego uznawania określonych w pkt **B.2** i **B.3**.

49) Jak przebiega rozpatrywanie wniosku zainteresowanej osoby?

1) Właściwy organ odpowiedzialny za uznanie kwalifikacji zainteresowanej osoby, sprawdza przede wszystkim, czy uzyskała ona odpowiednie kwalifikacje w państwie członkowskim pochodzenia, które reguluje dany zawód. Jeżeli państwo członkowskie, w którym zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje nie reguluje tego zawodu ani kształcenia przygotowującego do tego zawodu, właściwy organ ma prawo wymagać wykazania, że zainteresowana osoba wykonywała przedmiotowy zawód przez co najmniej dwa lata w ciągu ostatnich dziesięciu lat (zob. pytanie 9 i 12). Jeżeli zainteresowana osoba nie jest w stanie tego wykazać lub jeżeli nie ma takiego doświadczenia zawodowego, właściwy organ ma prawo nie stosować przepisów dyrektywy 2005/36/WE do jej wniosku o uznanie kwalifikacji.

Jeżeli zainteresowana osoba uzyskała kwalifikacje w państwie trzecim, właściwy organ sprawdzi, czy faktycznie wykonywała ona przedmiotowy zawód przez co najmniej trzy lata w państwie członkowskim, które jako pierwsze uznało jej kwalifikacje. To doświadczenie zawodowe musi zostać potwierdzone przez

świadczenie wydane przez to państwo członkowskie. Zainteresowana osoba korzysta z dyrektywy tylko na podstawie tego warunku.

2) Właściwy organ sprawdza następnie, jaki jest poziom kwalifikacji zainteresowanej osoby z uwzględnieniem kryteriów określonych w dyrektywie. W dyrektywie 2005/36/WE (art. 11) kwalifikacje zawodowe podzielono na pięć poziomów: a, b, c, d, e, w zależności od czasu trwania i poziomu kształcenia, jakie kwalifikacje te potwierdzają. Poziom a jest najniższy, zaś poziom e najwyższy.

Dyrektywa przewiduje, że właściwy organ nie może odmówić uznania kwalifikacji zainteresowanej osoby (z zastrzeżeniem pkt 50-52) jeżeli kwalifikacje te są sklasyfikowane na tym samym poziomie lub o jeden poziom niżej w porównaniu do kwalifikacji wymaganych na szczeblu krajowym.

Przykład: kwalifikacje zawodowe wymagane w przyjmującym państwie członkowskim są sklasyfikowane na poziomie c); jeżeli kwalifikacje zawodowe zainteresowanej osoby są sklasyfikowane a poziomie c) lub b) dyrektywa ma zastosowanie; jeżeli natomiast jej kwalifikacje są sklasyfikowane na poziomie a), dyrektywa nie ma zastosowania, ponieważ różnica poziomów między kwalifikacjami tej osoby a kwalifikacjami przyjmującego państwa członkowskiego jest zbyt duża.

Istnieje jednak odstępstwo od tej zasady, gdy kwalifikacje zawodowe wymagane w przyjmującym państwie członkowskim potwierdzają ukończenie kształcenia trwającego cztery lata i są sklasyfikowane na poziomie e). W tym przypadku właściwy organ nie może odmówić uznania kwalifikacji zainteresowanej osoby, jeżeli kwalifikacje te są sklasyfikowane na poziomie e), d) lub c), czyli do dwóch poziomów niżej.

Aby dowiedzieć się, jaki jest poziom kwalifikacji zainteresowanej osoby i poziom kwalifikacji przyjmującego państwa członkowskiego, można skorzystać z naszej bazy danych pod następującym adresem:
http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?newlang=en

Zainteresowana osoba może również zwrócić się do krajowego ośrodka informacji pod następującym adresem:
http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf

3) Właściwy organ porównuje następnie kształcenie, które odbyła zainteresowana osoba, z kształceniem krajowym w celu sprawdzenia, czy istnieją zasadnicze różnice między jednym a drugim. Zasadnicze różnice oznaczają bardzo duże różnice dotyczące przedmiotów zasadniczych z punktu widzenia wykonywania zawodu.

Jeżeli właściwy organ stwierdzi zasadnicze różnice między kształceniem odbytym przez zainteresowaną osobę a kształceniem krajowym, musi sprawdzić, czy różnice te mogą zostać wyrównane przez doświadczenie zawodowe zainteresowanej osoby lub wszelkie kształcenie uzupełniające, które odbyła. Dlatego też ważne jest przedstawienie właściwemu organowi jak największej liczby informacji w tej sprawie. Po rozpatrzeniu dokumentów właściwy organ podejmuje decyzję, która musi być należycie uzasadniona.

50) Jaką decyzję może podjąć właściwy organ?

1) Właściwy organ może uznać kwalifikacje (zob. również pytanie 41).

2) Właściwy organ może odmówić uznania kwalifikacji. Odmowa może być jednak wydana tylko w wyjątkowych przypadkach. Na przykład odmowa może być uzasadniona, jeżeli okazuje się, że zawód, w odniesieniu do którego zainteresowana osoba wnioskuje o uznanie swoich kwalifikacji nie jest zawodem, do wykonywania którego posiada ona kwalifikacje.

Odmowa nie jest natomiast uzasadniona, na przykład gdy różnica poziomów między kwalifikacjami zainteresowanej osoby a kwalifikacjami przyjmującego państwa członkowskiego jest zbyt duża lub jeżeli zainteresowana osoba nie posiada wymaganego dwuletniego doświadczenia zawodowego, ponieważ uzyskała swoje kwalifikacje w państwie członkowskim, które nie reguluje ani przedmiotowego zawodu ani kształcenia przygotowującego do tego zawodu. W tym przypadku właściwy organ nie ma co prawda obowiązku stosowania dyrektywy, ale pozostaje zobowiązany, na podstawie Traktatu, do porównania kształcenia odbytego przez zainteresowaną osobę z kształceniem krajowym z uwzględnieniem doświadczenia zawodowego zainteresowanej osoby i jej wykształcenia uzupełniającego. Jeżeli właściwy organ stwierdzi różnice, może wymagać od zainteresowanej osoby ich wyrównania na przykład poprzez test, staż lub kształcenie uzupełniające.

3) Właściwy organ może również nałożyć na zainteresowaną osobę środki wyrównawcze przed uznaniem jej kwalifikacji (zob. również pytanie 51 i 52), jeżeli stwierdzi zasadnicze różnice między kształceniem odbytym przez zainteresowaną osobę a kształceniem krajowym, których nie można wyrównać przez doświadczenie zawodowe lub kształcenie uzupełniające.

51) Jakie środki wyrównawcze właściwy organ może nałożyć na zainteresowaną osobę?

Właściwy organ może nałożyć na zainteresowaną osobę obowiązek zdania testu umiejętności lub odbycia stażu adaptacyjnego trwającego maksymalnie trzy lata.

52) Jeżeli wymagany jest staż lub test, czy właściwy organ sam może wybrać między stażem a testem?

Zasadniczo nie może. To zainteresowana osoba wybiera między testem umiejętności a stażem adaptacyjnym. Istnieją jednak wyjątki od tej zasady w następujących przypadkach:

- w przypadku zawodów prawniczych,

- w przypadku zawodów, w odniesieniu do których warunki kształcenia zostały zharmonizowane, ale które nie korzystają z automatycznego uznawania kwalifikacji, z wyjątkiem pielęgniarstwa specjalistycznego (zob. pytania 42-45),

- w przypadku zawodów należących do rzemiosła, handlu i przemysłu wymienionych w załączniku IV do dyrektywy, które nie korzystają z systemu automatycznego uznawania (zob. pytania 46-48) i które zainteresowana osoba chce wykonywać jako samozatrudniony lub kierownik przedsiębiorstwa, jeżeli warunkiem prowadzenia przez nią działalności zawodowej jest znajomość i stosowanie obowiązujących szczególnych przepisów krajowych, o ile wymaga się tego również od obywateli danego państwa,

- właściwy organ ma prawo nałożyć obowiązek zdania testu umiejętności w przypadku następujących zawodów w następujących państwach członkowskich:

- Francja: instruktor narciarstwa, instruktor pływania morskiego, instruktor spadochroniarstwa, przewodnik wysokogórski, instruktor speleologii,
- Austria: instruktor narciarstwa alpejskiego, instruktor narciarstwa biegowego, przewodnik wędrowek narciarskich, przewodnik górski,
- Włochy: instruktor narciarstwa, przewodnik górski,
- Niemcy (Bawaria): instruktor narciarstwa, instruktor narciarstwa biegowego, przewodnik wędrowek narciarskich i przewodnik górski,
- Belgia: prywatny detektyw.

53) Jak można się przygotować do testu umiejętności lub do stażu adaptacyjnego?

W przypadku testu umiejętności, właściwy organ lub ośrodek informacji może udzielić zainteresowanej osobie informacji na temat prowadzonych kursów przygotowawczych lub przekazać jej wykaz zalecanej literatury lub przykładowe testy (w miarę dostępności).

W przypadku stażu adaptacyjnego, właściwy organ lub ośrodek informacji może przekazać zainteresowanej osobie informacje o dotychczasowych doświadczeniach z udanych staży lub wykaz zalecanej literatury (jeżeli jest dostępna).

54) Czy zainteresowana osoba musi sama znaleźć staż adaptacyjny?

Przyjmujące państwo członkowskie może powierzyć zadanie organizowania i prowadzenia staży adaptacyjnych zatwierdzonym placówkom lub opiekunom. Właściwy organ musi udostępnić zainteresowanej osobie wykaz placówek/osób odpowiedzialnych za staże adaptacyjne w zawodzie, który zainteresowana osoba chce wykonywać. W miarę możliwości zainteresowanej osobie należy pozwolić na dowolny wybór opiekuna oraz miejsca stażu w ramach tego wykazu.

W każdym przypadku warunki stażu nie mogą być przesadnie restrykcyjne.

Miejsce odbywania stażu nie może być położone na tyle daleko, by odległość stanowiła przeszkodę.

55) Jak przebiega staż adaptacyjny?

Staż adaptacyjny przebiega pod nadzorem wykwalifikowanego przedstawiciela tego zawodu i może mu towarzyszyć kształcenie uzupełniające. Pod koniec stażu zainteresowana osoba podlega ocenie.

56) Czy zainteresowana osoba może otrzymywać wynagrodzenie w ramach stażu adaptacyjnego?

Zainteresowana osoba może otrzymywać wynagrodzenie podczas stażu adaptacyjnego, jeżeli umożliwiają to krajowe struktury przyjmującego państwa członkowskiego. Nie oznacza to jednak prawa do wynagrodzenia.

To przyjmujące państwo członkowskie określa status zainteresowanej osoby, ale jeżeli na poziomie krajowym istnieje status stażysty, zainteresowana osoba musi również mieć możliwość korzystania z takiego statusu.

57) Jaki jest zakres testu umiejętności?

Jedynym celem testu umiejętności musi być sprawdzenie wiedzy zawodowej zainteresowanej osoby i może on obejmować jedynie zagadnienia zasadnicze z punktu widzenia wykonywania zawodu, w odniesieniu do których stwierdzono zasadnicze różnice. Zagadnienia te muszą być prawidłowo określone w decyzji podjętej przez właściwy organ; mogą one obejmować znajomość etyki zawodowej mającej zastosowanie w przedmiotowym zawodzie.

Test umiejętności może być teoretyczny (przykład: egzamin pisemny) lub praktyczny (np. egzamin narciarski w terenie).

58) Ile testów umiejętności należy zorganizować w ciągu roku?

Zasadniczo liczba testów umiejętności zależy od liczby złożonych wniosków. Niemniej jednak w ciągu roku należy zorganizować co najmniej dwa testy umiejętności. W przypadku działalności sezonowej, takiej jak działalność instruktora narciarstwa, testy należy organizować na początku sezonu.

59) Czy zainteresowana osoba może przystąpić do testu umiejętności kilka razy?

Tak, jeżeli zainteresowana osoba nie zda testu, należy umożliwić jej ponowne przystąpienie do testu. Przyjmujące państwo członkowskie określa jednak liczbę podejść do testu, do których zainteresowana osoba jest uprawniona, uwzględniając przepisy obowiązujące na szczeblu krajowym.

60) W jakim terminie po teście umiejętności lub stażu adaptacyjnym właściwy organ musi podjąć decyzję?

Dyrektywa nie ustala żadnego szczególnego terminu, ale właściwy organ musi podjąć decyzję jak najszybciej.

III. KOSZTY

61) Czy od zainteresowanej osoby można wymagać udziału w kosztach rozpatrywania wniosku?

Od zainteresowanej osoby nie można wymagać żadnego wkładu finansowego, jeżeli zainteresowana osoba korzysta z systemu oświadczeń w ramach swobodnego świadczenia usług (zob. pkt A.2, pytanie 23). W tym przypadku organ przyjmującego państwa nie rozpatruje bowiem wniosku zainteresowanej osoby.

W innych przypadkach od zainteresowanej osoby można natomiast wymagać uiszczenia pewnej kwoty za rozpatrzenie wniosku. Kwota ta nie może jednak przewyższać rzeczywistego kosztu usługi i musi być porównywalna z kwotą, którą uiszczają obywatele przyjmującego państwa w podobnych okolicznościach.

62) Czy od zainteresowanej osoby można wymagać opłaty za test umiejętności lub staż adaptacyjny?

Od zainteresowanej osoby można wymagać uiszczenia pewnej kwoty za zorganizowanie testu umiejętności lub stażu adaptacyjnego. Kwota ta nie może jednak przewyższać rzeczywistego kosztu usługi i musi być porównywalna z kwotą, którą uiszczają obywatele przyjmującego państwa w podobnych okolicznościach.

IV. ODWOŁANIA

63) Jakie są prawa zainteresowanej osoby w zakresie odwołań?

Decyzja o odrzuceniu wniosku zainteresowanej osoby (lub o nałożeniu na zainteresowaną osobę środków wyrównawczych – np. obowiązku zdania testu umiejętności, odbycia stażu adaptacyjnego) musi zawierać uzasadnienie odrzucenia. Jeżeli w decyzji o odrzuceniu nie podano uzasadnienia, zainteresowana osoba ma prawo się go domagać. Jeżeli uzasadnienie nie zostało przedstawione zainteresowanej osobie lub jeżeli osoba ta chce je zaskarżyć, ma prawo do wniesienia odwołania do sądu w przyjmującym państwie członkowskim. Odwołanie, które zainteresowana

osoba wniesie w przyjmującym państwie członkowskim pozwala na sprawdzenie legalności decyzji o odrzuceniu w świetle prawa wspólnotowego.

W ramach przepisów dotyczących prowadzenia działalności (zob. **pkt II**) zainteresowana osoba może również wnieść odwołanie w przypadku braku decyzji w wyznaczonym terminie. Jeżeli żadna decyzja nie została podjęta, zainteresowana osoba nie ma prawa do wykonywania swojego zawodu na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego. Natomiast w ramach przepisów dotyczących swobody świadczenia usług (zob. **pkt I**) wnoszenie odwołania nie jest konieczne, ponieważ w przypadku braku decyzji w wyznaczonym terminie zainteresowana osoba ma prawo świadczyć usługi.

W niektórych państwach członkowskich istnieje również możliwość odwołania administracyjnego. Ośrodek informacji udziela wszelkich potrzebnych informacji na temat istniejących na szczeblu krajowym środków odwołania:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf

V. WYMOGI DOTYCZĄCE ZNAJOMOŚCI JĘZYKA

64) Czy od zainteresowanej osoby można wymagać znajomości języka przyjmującego państwa członkowskiego?

Przyjmujące państwo członkowskie może wymagać, aby zainteresowana osoba знаła język państwa przyjmującego, jeżeli jest to uzasadnione charakterem zawodu, który chce wykonywać. W każdym razie wymogi dotyczące języka nie mogą wykraczać poza to, co jest obiektywnie konieczne do wykonywania przedmiotowego zawodu (słownictwo, znajomość w mowie lub w piśmie, czynna lub bierna).

Należy również podkreślić, że bez względu na dany zawód regulowany rozpatrzenie wniosku zainteresowanej osoby odbywa się w języku przyjmującego państwa członkowskiego i w odpowiednich przypadkach testy umiejętności lub staże adaptacyjne, jeżeli są wymagane (zob. pytanie 51 i 52), będą się odbywać w języku tego państwa członkowskiego.

Procedura uznawania kwalifikacji zainteresowanej osoby i ewentualne sprawdzenie znajomości języka stanowią dwie oddzielne procedury. Nie można odmówić ani opóźnić uznania kwalifikacji zawodowych zainteresowanej osoby z powodu braku odpowiedniej znajomości języka.

Istnieje jednak wyjątek od tej zasady, jeżeli znajomość języka wchodzi w zakres kwalifikacji (przykład: logopeda, nauczyciel języka państwa przyjmującego).

65) Czy można systematycznie nakładać na zainteresowaną osobę obowiązek zdania egzaminu z języka?

Przyjmujące państwo członkowskie nie może systematycznie wymagać zdania egzaminu z języka. Za wystarczający do potwierdzenia znajomości języka należy uznać jeden z poniższych dokumentów:

- kopię dokumentu potwierdzającego zdobycie kwalifikacji nauczanych w języku przyjmującego państwa członkowskiego,

- kopię dokumentu potwierdzającego znajomość języka lub języków przyjmującego państwa członkowskiego (np. dyplom uniwersytecki, kwalifikacje wydane przez izbę handlową, kwalifikacje nabyte w uznanym ośrodku nauczania języków obcych, takim jak Instytut Goethego itd.),

- dokument potwierdzający dotychczasowe doświadczenie zawodowe na terytorium przyjmującego państwa członkowskiego.

Obowiązek odbycia rozmowy lub zdania egzaminu (ustnego lub pisemnego) można nałożyć na zainteresowaną osobę, tylko jeżeli nie jest ona w stanie dostarczyć jednego z tych dokumentów.

VI. DO KOGO ZWRACAĆ SIĘ W RAZIE PROBLEMÓW

66) Kto może udzielić zainteresowanej osobie pomocy na szczeblu krajowym?

1) Jeżeli zainteresowana osoba napotka na trudności w zakresie procedury uznawania kwalifikacji zawodowych, może się zwrócić do krajowego **ośrodka informacji**.

2) Zainteresowana osoba może się również zwrócić do **Biura Porad dla Obywatela (CSS)**.

Biuro zwraca się do niezależnych ekspertów w zakresie prawa, którzy bezpłatnie udzielają indywidualnych porad dotyczących praw zainteresowanej osoby jako obywatela europejskiego. Odpowiedzi udzielane są w języku zainteresowanej osoby w terminie jednego tygodnia.

Więcej informacji dotyczących biura jest dostępnych pod następującym adresem internetowym:

http://ec.europa.eu/citizensrights/front_end/index_pl.htm

3) Zainteresowana osoba może również skorzystać z sieci **SOLVIT**.

SOLVIT jest internetową siecią rozwiązywania problemów: państwa członkowskie UE współpracują dążąc do praktycznego rozwiązywania problemów wynikających z

niewłaściwego stosowania prawa w zakresie rynku wewnętrznego przez organy administracji publicznej. W każdym państwie członkowskim UE (oraz w Norwegii, Islandii i Lichtensteinie) istnieje centrum SOLVIT. Centra SOLVIT są częścią administracji krajowej i zobowiązują się do znalezienia rzeczywistych rozwiązań rzeczywistych problemów w krótkim terminie dziesięciu tygodni. Usługi świadczone przez SOLVIT są bezpłatne. Zwracamy jednak uwagę na fakt, że terminy odwołania na szczeblu krajowym nie ulegają zawieszeniu, jeżeli zainteresowana osoba zwraca się do SOLVIT. Jeżeli jednak zainteresowana osoba decyduje się wnieść odwołanie na szczeblu krajowym, traci możliwość skorzystania z sieci SOLVIT.

Informacje dotyczące SOLVIT znajdują się pod następującym adresem internetowym:

http://ec.europa.eu/solvit/site/index_pl.htm